Ἔτος ΙΔ' ΑΘΗΝΑΙ.—Αὔγουστος-Σεπτέμβριος Τιμὴ φύλλου 1.50. Τεῦχος 166—167

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Διεύθυνσις:
Δνίδα ΕΥΓΕΝΙΑΝ ΖΩΓΡΑΦΟΥ
Ὁδὸς Μενάνδρου, 83.—Ἀθήνας
Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις
Ἑλληνικὴν Ἐπιθεώρησιν.—Ἀθήνας

ΕΤΗΤΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν . . . . Δρ. 15.—
Διὰ τὴν Ἀμερικὴν. . . Δολλάρια 4.—
Διὰ τὰ δημόσια Γραφεῖα . . Δρ. 30.—
Δι' Ἀγγλίαν. Αἴγυπτον καὶ Κύπρον. . . . . Σελλίνια 15.—

Πᾶν χειρόγραφον δημοσιευόμενον ἢ μὴ δὲν ἐπιστρέφεται.

Αἱ ἐγγραφαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1ης ἑκάστου μηνός.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΟΛΥΤΕΛΗΣ ΔΡ. 25

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧ. ΔΡ. 1.50

ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΕΡΑΣΤΙΚΑΙ

ΠΑΞΙΜΑΔΑΚΙ

Κουνιστή, λυγιστή, μυρωδάτη, δίδουσα εἰς τὸν κορμὸν καὶ εἰς τὰ ἰσχία ἕνα ρυθμιστικὸν λικνιστικὸν παλμόν, κομψή, ἁρμονία νεανικῆς ζωῆς καὶ λεπτότητος γραμμῶν μὲ τὴν καλτσίτσα μεταξωτὴ διαφανῆ καὶ τὸ λουστρινάκι αἰγλῆεν, ἡ μικροῦλα διέσχισε θριαμβευτικῶς τὸ πεζοδρόμιον τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας. Τὸ ματάκι της ἔξυπνον καὶ ἀεικίνητον διέγραφε μίαν εὐρεῖαν καμπύλην γύρω της ὡς ἕνα δίκτυ πελώριον ποὺ ἁπλώνετο γιὰ νὰ μαζέψῃ θαυμαστικά.

Ὁ Σταῦρος ὁ ἁμαξᾶς φιλοσοφῶν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ καθίσματος του — τὰ ὕψη δίδουν πάντοτε κάποια ἐφοδία φιλοσοφίας καὶ εἰς τὸν πλέον ἀφιλόσοφητον—ἐγύρισε πρὸς τὸν Παναγῆν τὸν ἁμαξᾶν ὁ ὁποῖος ἐπίσης ἐφιλοσοφοῦσε εἰς τὰ ὕψη τοῦ δικοῦ του καθίσματος καὶ τοῦ εἶπε :

—Παξιμαδάκι!

—Τῆς βασίλλισας, ἀπήντησε ὁ Παναγῆς, γλύφων τὰ πλατειὰ χείλη του.

Ἐκύτταξα κ' ἐγὼ τὸ «παξιμαδάκι». Καὶ ἀμέσως ἐσκέφθηκα ποῦ τὸ γνωρίζω. Ὡρισμένως κάπου τὸ εἶχα ἰδεῖ. Ἀλλὰ ποῦ ; Λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι δὲν συχνάζω εἰς τοὺς φούρνους ποὺ ἔχουν αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴν παραγωγήν, ποῦ τὸ εἶδα, ποῦ τὸ εἶδα;...

—Μπρέ, μπρέ, .. ἡ Βαγγελίτσα.

Πραγματικῶς ἦτον ἡ Βαγγελίτσα ἡ γειτονοπούλα μου, ἡ κόρη τοῦ κὺρ Θανάση, ποὺ γυρίζει στοὺς δρόμους καὶ ἀγοράζει «παλαιὰ στρώματα, παλαιὰ παπλώματα, παλαιὰ σίδερα, παλαιὰ κρεββάτια, παλιὲς λάμπες». Μά, βέβαια, ἀδερφέ. Αὐτὴ εἶναι.

Εἶναι λοιπὸν ἡ Βαγγελίτσα, τὸ κοριτσάκι τοῦ ἀντικρυνοῦ ὑπογείου, ποὺ ξυπνᾶ πρωΐ-πρωΐ, πρὶν ξυπνήσῃ ἡ γειτονιά, καὶ χωρὶς νὰ τὴν βλέπῃ κανεὶς σφουγγαρίζει τὸ πεζοδρόμιο. Τὰ γυμνά της ποδαράκια δὲν σκανδαλίζουν τοὺς πρωϊνοὺς ἐργατικοὺς ποὺ πηγαίνουν στὴ δουλειά τους, γιατὶ τὸ γυμνὸ δὲν σκανδαλίζει ποτέ. Εἶναι ἡ Βαγγελίτσα ποὺ ἔπειτα χώνεται στὸ ὑπόγειο καὶ ράβει τὰ καπελλάκια τῶν νοικοκυριῶν τῆς γειτονιᾶς καὶ τὶς σεμιζέττες τῆς κόρης τοῦ μανάβη τῆς γωνίας. Εἶναι ἡ Βαγγελίτσα ποὺ τὴ νύχτα σκυμμένη κάτω ἀπὸ τὴ μικρὴ λάμπα τοῦ πετρελαίου κεντάει τὶς μάρκες στὰ μαντίλια τῆς κυρίας Εὐδοξίας «πτυχιούχου μαίας» τῆς συνοικίας.

Αὐτὴ λοιπὸν ἡ Βαγγελίτσα τὸ βράδυ μεταμορφώνεται. Φουστανάκι ὁπλὸ ἀλλὰ κομψότατο, καπελλάκι ἀορίστου σχήματος γωμένο ὡς τὰ φρύδια, καλτσίτσα τρανσπαράν, γοβάκι ἀστραπηβόλον, καὶ ὀλίγη ὁδὸς Σταδίου. Ἀλλὰ μόνη της. Ἀ, ὅλα κι' ὅλα! Κομψή, ὥμορφη, ἐπιδεικτική, φιλάρεσκος ἡ Βαγγελίτσα, δὲν χωρατεύει ὅμως εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς ἠθικῆς.

Εἰς τὸ μεταξὺ ποὺ ἔκανα αὐτὰς τὰς σκέψεις ἡ Βαγγελίτσα εἶχεν ἐξαφανισθεῖ. Ἂν τὴν ἐπρόφθανα θὰ τὴν ἐπλησίαζα καὶ θὰ τῆς ἔλεγα :

—Βαγελίτσα, παιδί μου, χωρὶς νὰ τὸ νοιώθεις καὶ χωρὶς νὰ τὸ φαντάζεσαι εἶσαι κάτι μέγα. Εἶσαι ὁ πολιτισμός! Δῶσε μου τὸ χεράκι σου νὰ φιλήσω μὲ σεβασμὸ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων σου!

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΑΚΕΤΕΣ

ΠΡΙΝ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΡΕΜΙΕΡΑ

Μέσα στὸ φυστικί της καμαρινάκι βάφεται ἡ Μυροῦλα· ἡ Μυροῦλα δὲν ἀνεβαίνει ἀπὸ νωρὶς στὸ καμαρίνι της παρὰ ἀργὰ καὶ ποῦ· ὅταν ἔχει πρεμιέρα κι' ὅταν βαρύνεται τοὺς φορτικοὺς θαυμαστές της.

Μπρὸς στὸ μακρουλὸ στρογγυλὸ καθρέφτη της, μισόγυμνη, βάφεται ἡ Μυροῦλα· κουρασμένη καθὼς εἶναι κυττάει νὰ λεπτύνει τὸ ἀπροσδιόριστον ἁπαλὸ συναίσθημα τοῦ φυζέν, ποῦ ἀγγίζει τὰ ματοκλάδια της. Τί ὄμορφο καὶ τί περίεργο τὸ φυζέν. Δὲν εἶναι μόνο σκιά, εἶναι στιγμὲς ποὺ χει ἕνα παράξενο βαθὺ παγωνὶ φῶς. καὶ δίνει κάτι τὸ ξωτικὸ στὰ μεγάλα της χρυσαφιὰ μάτια. Ἔχει γοῦστο αὐτὸς ὁ κομψευόμενος ὁ Μικὲς ποῦ τῆς τὸ χάρισε. Καλὸ παιδί, εὐγενικό, μὰ ἔλα ποῦ ἔχει καὶ αὐτὸς Ἀδωνίτιδα.... Χά! χά! ὡραία λέξη πρέπει νὰ γραφτεῖ: Ἀδωνίτιδα... τί ἐπιδημία Θεέ μου νὰ θέλουν νὰ κάνουν τοὺς ὡραίους...

Μὰ Ἀννέτα, τὸ πολισουὰρ παιδί μου... τὸ ζητάει μισὴ ὥρα τώρα τὸ πολισουάρ. Εἶναι φρίκη αὐτὸ τὸ καμαρίνι! ὅλο ἀργεῖ, ξεχνάει τὸ κλειδὶ καὶ σπάει τὴν κλειδαριὰ γιὰ νὰ ντυθῇ. Ὅλα χάνοντα κεῖ μέσα· προχθὲς τῆς κλέψαν τὸ ἀτλαζένιο μαῦρο κουτὶ μὲ τὶς μπὲζ σταυρωτὲς κορδέλες· σήμερα τὸ πολισουάρ. Θὰ καταντήσῃ καμμιὰ μέρα νὰ τὴν κλέψουν καὶ τὴν ἴδια ἂν δὲν προφτάσει ὁ Σταυρῆς, ποὺ γιὰ νὰ πληρώσῃ ἕναν καφὲ ξεδιπλώνει χιλιάρικα, νὰ τηνὲ ζητήσει σὲ γάμο... Φαντάσου νὰ παντρευτῇ τὸ Σταυρῆ... τί τρέλλα ποὺ ὑπάρχει στὸν κόσμο!

....Μὰ τέλος πάντων δὲν ὑπάρχει οὔτε ἕνα κομμάτι γάντι γιὰ νὰ γυαλίσει τὰ νύχια της; Θέλει νὰ τὰ κάνει ν' ἀστράφτουν περσότερο ἀπὸ τὰ μπριγιάντια, ποῦ τῆς χάρισε ὁ γέρω-Τάσσης, γιὰ νὰ τοῦ πῇ ὅταν θὰ κατέβει: «Εἴδατε τὰ νύχια μου ἀπόψε; γυαλίζαν σὰν ἥλιοι μπροστὰ στὰ μπριγιάντια σας» καὶ κεῖνος νὰ τῆς ἀπαντήσει: «Ἀ! μένα δὲ μὲ ξεπερνάει κανένας μήτε τὸ βερνίκι... θὰ σᾶς χαρίσω μπριγιάντια πιὸ μεγάλα ἀπὸ τὰ νυχάκια σας, ποῦ θ' ἀστράφτουν σὰν τὰ μάτια σας»... Μά, Ἀνέττα, ὁ μηχανικὸς παιδί μου, γάντια δὲ φορεῖ ἐχτὸς ἂν τοῦ γλυκομιλᾶς γιὰ νὰ σοῦ δώσῃ κανένα κομμάτι ἀπὸ τὸ πετσί του. Ἄ! βρῆκε γάντι... ἔλα τώρα πουντράρισε τὰ γοβάκια της.

Μπρὸς στὴν τουαλετίτσα της ποῦνε στολισμένη μὲ φυστικιὰ σοῦ γυαλίζει τὰ νυχάκια της ἡ Μυροῦλα. Ἡ Μυροῦλα ἔχει ἕνα χεράκι κρινὶ μὲ κάτι μυτερὰ μυτερὰ ρὸζ νυχάκια. Τὰ νυχάκια τῆς Μυροῦλας εἶναι σὰν τὰ νυχάκια τῆς Φωφῶς τῆς ἄσπρης της γατούλας μυτερὰ μαζὶ καὶ χαδιάρικα. Ἁπαλὰ ἁπαλὰ σέρνει τὸ γάντι της στὸ κάθε της νυχάκι καὶ θυμᾶται ὅταν ἦταν μικρὸ κοριτσάκι πὼς τὰ μεταχειριζότανε κάποτε γιὰ νὰ βάλει στὴ θέσι του κεῖνο τὸν ἀγριόγατο τὸν Γιαννάκη, τὸν ξαδερφούλη της, ποὺ τὴν περνοῦσε μιὰ σπιθαμὴ καὶ τρία χρόνια... Σέρνει τὸ γάντι ἁπαλὰ στὸ κάθε της νυχάκι καὶ θυμᾶται τὰ ὄμορφα τετράξανθα μαλλιά του, καὶ τὰ ὑγρὰ μπλαβιά του μάτια, κι' ἔπειτα κεῖνα του τὰ ὄμορφα κοριτσίστικα χέρια του, ποὺ τὰ περνοῦσε συχνὰ μέσα ἀπὸ τὰ μαλλιά της καὶ τὴν ἔκανε κι' ἀνατρίχιαζε γλυκὰ-γλυκά.... θυμᾶται ἕνα βράδυ σ' ἕναν κῆπο ποῦ τὰ χέρια του θαρέψανε πιὸ πολὺ, ποὺ τὰ μάτια του γινήκαν πιὸ ὑγρά, καὶ τὰ σγουρά του τὰ μαλλιὰ φεγγίσανε παράξενα. Θυμᾶται κάπια ἀγγίσματα καὶ κάπια φιλιά, ποὺ τῆς κάναν τόση εὐχαρίστηση. Θυμᾶται πῶς αὐτὰ τὰ νυχάκια, τὰ ἴδια νυχάκια, ποῦ γυαλίζει τώρα, μπήχτηκαν στὸ ἀνατριχιασμένο παιδιακίσιο κορμάκι της ἔτσι σὰ νάθελε νὰ ἐμποδίσει ἕνα εὐτυχισμένο βογγητό. Καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλει ἡ Μυροῦλα ξαναμπήγει τὰ νυχάκια της στὸ ἀνατριχιασμένο κορμί της.

Ντρρ... τὸ κουδοῦνι... Ἀννέτα, Ἀννέτα γρήγορα ποὺ εἶναι ἡ ξανθή της μπεροῦκα.... τὸ παντατὶφ Ἀννέτα.

Βγάζει βιαστικὰ τὸ φουστάνι της ἀπὸ τὸ κουτὶ καὶ τὸ περνάει. Ἔτσι ποὺ φκιάχνεται πρὸς στὴν τουαλετίτσα μὲ τὰ φυστικιὰ σοῦ μοιάζει σὰν ἄσπρη μπουμπουνιέρα ἀπὸ μεταξωτὸ τοῦλι... Ἄ! κι' ὁ ρόλος της, μήτε ξαίρει ποὺ θὰ γελάει καὶ ποὺ θὰ κλαίει.... εἶναι τόσο σαχλὸς αὐτὸς ὁ συγγραφέας Θέ μου.

Μπαίνει ὁ συγγραφέας τὴν κυττάζει μέσα ἀπὸ τὸ μονόκλ, τῆς φιλάει τὸ χέρι: «Σὲ σᾶς κυρία μου, ἔχω κρεμάσει τὰς ἐλπίδας μου». Τοῦ κάνει κοπλιμέντα καὶ τὸν διώχνει... ἄλλο κουδοῦνι... Θέ μου πρέπει νὰ βγῇ κι' αὐτὸς ὁ βλάκας ὁ Γιαννάκης ὁ ἀγριόγατος πῆγε καὶ παντρεύτηκε μιὰ τέρας... Τί φρίκη...

ΦΛΩΡΑ ΒΟΡΔΩΝΗ ΒΕΛΜΥΡΑ

ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Θὰ σοῦ διηγηθῶ ἕνα παραμύθι. Μὴ φοβᾶσαι, δὲ θὰ εἶναι τραγικό, οὔτε κἀν λυπημένο. Κανένα παράπονο δὲ θὰ κλαίει μέσα του. Θὰ χαμογελᾶ, ὅλο θὰ χαμογελᾶ. Κι' ὅν κρύβει τὸ χαμόγελο καὶ κάποια πικρία δὲ θὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ τὴν καταλάβεις. Τὸ παραμύθι μόνο θὰ τὴ θέλει. Χρειάζεται κάποτε κ' ἕνα δάκρι γιὰ νὰ γίνει ἕνα παραμύθι. Εἶσαι κουρασμένη καὶ πρέπει νὰ κοιμηθεῖς. Θὰ σοῦ διηγηθῶ ἕνα παραμύθι νὰ σὲ λικνίσει σὰ νανούρισμα. Εἶμαι καὶ γὼ πολὺ κουρασμένος.

Θὰ σοῦ διηγηθῶ ἕνα ἀσυνάρτητο παραμύθι γιὰ ἕναν Τρελλό. Εἴταν μιὰ φορὰ κάποιος ποὺ ἀπὸ παιδὶ κάτι γύρευε ἀδιάκοπα. Γύρευε τὴ Χαρά. Μὲ πεῖσμα, μὲ μανία. Δὲ σοῦ φαίνεται: ἀστεία ἀπαίτηση, κωμικὴ μεγαλομανία; Γιατὶ εἴταν κι' ἄσχημος, πολὺ ἄσχημος, φαντάσου πὼς αἰσθανότανε ὅτι πρέπει, ὅτι εἶναι ὑποχρέωση τῆς ζωῆς νὰ δίνει τὴ χαρά, γιὰ νὰ δικιολογιέται κάπως ὅτι ἔδωσε τὸν ἑαυτό της! Φαντάσου ἀκόμα ὅτι αἰσθανότανε πὼς ὅταν θὰ εὕρισκε τὴ χαρὰ θὰ ἤξερε βαθιὰ καὶ δυνατὰ νὰ τὴν ἀγαπήσει, νὰ τὴ λατρέψει, νὰ τὴ φυλάξει στοργικά, νὰ τῆς στήσει ἕναν ἀχάλαστο Ναὸ μέσα του. Δὲν τοῦ ἄξιζε κάθε τιμωρία, καὶ ἡ πιὸ σκληρή, γιὰ τὶς τέτοιες του μεγαλομανίες; Κοιμήσου Ἀγάπη μου.

Παιδὶ δὲν τὸ ἐκανοποιοῦσαν τὰ παιχνίδια. Ἔνιωθε τὸν ἑαυτό του ἄπλαστο ἀκόμα, ἔνιωθε ὅτι τοῦ ἔλλειπαν τόσα πολλὰ καὶ πὼς ἔτσι δὲ μποροῦσαν νὰ εἶναι πλέρες κ' οἱ χαρές του. Εἶχε πολλὲς χαρές, μὰ ἤθελε Μία, βαθιά, ἀπόλυτη. Σοῦ εἶπα, εἴταν Τρελλός.

Ἀργότερα γύρεψε τὴ Χαρὰ πρῶτα στὴ φύση. Μὰ τὴ φύση τὴν ἀντιλείφθηκε μόνο σὰν ἕνα καθρέφτη κ' ἕναν ἀντίλαλο τοῦ ἑαυτοῦ του.

Ρώτησε πολλοὺς διαβάτες. Ἄλλοι ἀναστέναξαν-γιὰ

τὴν ἀνοησία του φυσικὰ - ἄλλοι γέλασαν, ἄλλοι τὸν κύτταξαν μὲ οἶχτο, κι' ἄλλοι εἰρωνικά. Δὲν ἀποκρίθηκαν. Τοῦ φάνηκε πὼς σ' ὅλα τὰ μάτια καὶ στὰ πιὸ νεανικὰ ὅπως καὶ στὰ πιὸ θαμπωμένα, στὰ σχεδὸν κλειστὰ πιά, διάβασε ἕναν πόθο. Σήμαινε ὅτι δὲν εἶσαν εὐτυχισμένα ἀφοῦ κάτι ἐπιθυμοῦσαν. Μὰ κι' αὐτὸ δὲν τὸν ἀπογοήτεψε. Εἶχε τέτοια πεποίθηση στὸν ἑαυτό του!

Πῆγε παντοῦ ὅπου γλεντοῦνε. Ἄκουσε ζωηρὲς φωνές, ἀνακαγχάσματα, εἶδε πρόσωπα ν' ἀστράφτουν, εἶδε τὴ διασκέδαση. Τοῦ φάνηκε ἄδεια, πλανερή, γεμάτη μόνο ἀπὸ καημό, πιὸ ὀδυνηρὸ ἀκόμα, γιατὶ τόσο πολὺ προσπαθοῦσε νὰ κρύβεται. Ὅλες τὶς εὔθυμες φυσιογνωμίες τὶς εἶδε μόνο σὰ μάσκα, μιὰ μάσκα ποὺ σκεπάζει σπασμοὺς ἀπέλπιδους. Τὲ μεθύσι, κάθε μεθύσι τοῦ φάνηκε μόνο ἕνα ψέμα τραγικό. Μὰ κι' αὐτὸ δὲν τὸν ἀπογοήτεψε. Εἶχε τέτοια ποποίθηση στὸν ἑαυτό του!

Μιὰ νύχτα συνεφιασμένη, τὴν ἔσειε ὁλόκληρη ἡ τρικυμία, πῆγε κουρασμένος σ' ἕνα κοιμητήρι. Νοσταλγικὰ ἔσκυψε σ' ἕναν τάφο. «Μήπως ὑπάρχει ἡ Εὐτυχία στὴ Γαλήνη, καὶ μόνον ἐκεῖ;», σκέφθηκε. Μὴν τρομάξεις, Ἀγάπη μου. Ἄστραφε κ' εἶδε στὸ χῶμα κάποια σκουλίκια, μ' αὐτὸ δὲν τὸν πείραξε. Μέσα στὸ Φῶς συλλογίσθηκε πὼς κι' ἂν ἀκόμα ὑπῆρχε ἀνάπαυση, κ' ἔδινε καὶ τὴ Χαρά. τέτοια Χαρὰ δὲ θὰ τοῦ ἄρεζε. Ἤθελε τὴ Χαρὰ τῆς ἐνέργειας, τὴ Χαρὰ ποὺ τὴν αἰσθάνεται, τὴν ἀντιλαμβάνεται, τὴ δημιουργεῖ κανένας, τὴ συνειδητὴ Χαρά. Τὴ Χαρὰ ποὺ δίνει ἡ Ζωή, κι' ὄχι ὁ Θάνατος Εἶχε πάντοτες ἀλλόκωτες ἰδέες! Καὶ γύρισε στὴν πολιτεία.

Εἶδε κ' ἔνιωσε πολλὲς Ἀγάπες ν' ἀρχίζουν. Μὰ σύγχρονα ἔβλεπε καὶ τὴν καταδίκη τους, τὸ μαρασμό τους. Τὶς ἔνιωθε τιποτένιες ἔλες, κοινές. Εἶσαν πολλὲς ἀγάπες, κι' ἤθελε Μία. Καὶ γιατὶ δὲν τὴν εὕρισκε ζήτησε τὴ Χαρά, φαντάσου, στὸ Ἔργο, στὴ Δουλειά, στὸ δημιουργικὸ ἐνθουσιασμό. Μὰ καὶ κεῖ τὸν πλήγωσε ἡ αἰώνια διαφορὰ τῆς ἐμπνευσης μὲ τὴν ἔκφραση. Κάθε λόγος, κάθε γραμμή, κάθε μουσικὸς τόνος ἀκόμα, κάθε συνειδητὴ σκέψη, χαλνοῦν ἔστω κι' ἀνεπαίσθητα, τὴν ἰδέα. Κ' ἔπειτα τὸ Ἔργο εἶναι ἀπομίμηση τῆς Ζωῆς, δὲν εἶναι ἡ ἴδια ἡ Ζωή... Καὶ τότε ἄρχισε νὰ ἀμφιβάλλει· Αἰσθάνθηκε σὰ νὰ εἶναι ἀδυσσώπητα ἀδύνατη ἡ Χαρά... Σὰ νὰ εἶναι ὁλόκληρη ἡ ὕπαρξη μόνο μιὰ γελιογραφία, μιὰ ἀποτυχία ἑνὸς ὀνείρου ποὺ ὑπάρχει, ἀκατανόητο γιατί.

Μὰ καθὼς σέρνονταν ἀπελπισμένος ἀγνάντεψε δυὸ μάτια βαθιά, ἀπέραντα πολύχρωμα, σὰν τὰ δικά σου— ἄκουσε Ἀγάπη μου—ἀγνάντεψε δυὸ χέρια λευκά, λεπτά, μὲ μακρυὰ δάχτυλα, σὰν τὰ δικά σου, δύο ὀρθάνοιχτα χέρια καὶ γιὰ πρώτη φορὰ πίστεψε πὼς ἀντάμωσε πιὰ τὴν Χαρά του. Εἴταν Τρελλὸς σοῦ τῶπα. Ὅρμησε μ' ἔλη τὴν ὑπερδυναμωμένη ἀπὸ τὴν ἀπογοήτεψη ἐλπίδα καὶ πεποίθησή του. Ἀλλ' ὅταν πλησίασε πιὸ πολὺ τὴ Χαρά του, ὅταν κύτταξε μέσα στὰ πολύχρωμα μάτια της, ὅταν τὴν ἀγκάλιασε, κατάλαβε πὼς δὲν ἔσφιγγε κοντά του, μέσα του, παρὰ τὸν Καημό του, τὸν πιὸ μεγάλο, τὸν πιὸ ἀβάσταχτό του Καημό.

Μὴν ἀνησυχεῖς, Ἀγάπη μου, μὴν ταράζεσαι. Δὲν εἶναι παρὰ ἕνα παραμύθι, ἕνα νανούρισμα. Ἕνα νανούρισμα καὶ γιὰ μένα. Εἶμαι καὶ γὼ πολύ, τόσο πολύ, κουρασμένος. Δὲ βλέπεις τὶ ἥσυχος ποὺ εἶμαι. Μόνο ποὺ δὲ μπορῶ νὰ κοιμηθῶ. Ἤθελα νὰ ξέρω ἂν τὴ βρῆκες ἐσὺ τὴ Χαρά. Ὄχι μή, μοῦ ἀπαντήσεις. Καλίτερα. Ἄφησέ με νὰ τὸ νομίζω. Ἀλήθεια, ναί, ἀλήθεια, μοῦ φαίνεται ὅτι θὰ ἤθελα νὰ τὴν εἶχες βρεῖ. Πονεῖ τόσο πολὺ ὁ Πόνος. Τόσο πολύ.. Πάρα πολύ.. Δὲ θέθελα νὰ ξέρεις ποτὲ πόσο.. Κοιμήσου.

ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ

Η ΜΙΚΡΟΥΛΑ ΝΙΝΟΝ

Ἡ μικρούλα Νινὸν ἔχει ἕνα λεπτὸ ρόδινο φόρεμα. Ἕνα ἀνοιχτὸ ρόδινο φόρεμα· τίποτ' ἄλλο...

Ἡ μικρούλα Νινὸν ἔχει δυὸ καστανὰ μάτια. Δυὸ παιχνιδιάρικα καστανὰ μάτια· τίποτ' ἄλλο...

Ἡ μικρούλα Νινὸν ἔχει σγουρὰ λαμπερὰ μαλλιά. Σγουρὰ λαμπερὰ μαλλιὰ δεμένα μὲ μιὰ οὐρανιὰ κορδέλλα· τίποτ' ἄλλο...

Ἡ μικρούλα Νινὸν ἔχει ἕνα ἀργὸ βάδισμα. Ἕνα ἀργὸ ἀφρόντηστο βάδισμα· τίποτ' ἄλλο...

Κι' ὅμως ἀπὸ μακρυὰ μέσα σὲ χίλιες θὰ τὴν γνωρίσω... Ἀπ' τὸ παράθυρό μου τὴν παρακολουθῶ κάθε βράδυ τὸ δειλινὸ ποὺ μόνη τραβᾶει τὸ μονοπάτι γιὰ τὸ δάσος...

Τὴν περιμένω ὧρες νὰ περάσῃ, κρυμμένος πίσω ἀπ' τὶς κουρτίνες τοῦ παραθυριοῦ, κάθε μέρα μιὰν ὁλόκληρη ἀνοιξη...

Ποτὲς δὲν ἔστριψε τὸ κεφάλι της στὸ παράθυρό μου· μὰ ἐγὼ τὴν ξέρω πὼς εἶναι δική μου. Τόσο δική μου ποὺ οὔτε τὴν χαιρετῶ οὔτε τῆς μιλῶ...

Ἡ μικρούλα Νινὸν κάθε σούρουπο περνάει τὸ μονοπάτι τοῦ δάσους· ἡ μικρούλα Νινὸν μὲ τὸ ἀνοιχτὸ ρόδινο φόρεμα σὰν ὅλα τὰ ἀνοιχτὰ ρὸζ φορέματα....

Ἕνα βράδυ ἡ μικρούλα Νινὸν δὲν πέρασε τὸ μονοπάτι τοῦ δάσους... Κι' ὕστερα ἄλλο ἕνα... κι' ἄλλο ἕνα...

Η ΚΟΠΕΛΛΑ ΜΕ ΤΑ ΠΡΑΣΙΝΑ ΜΑΤΙΑ

Κάτω ἀπ' τὸ παράθυρό σου εἶναι ἡ μικρούλα λαμπερὴ λίμνη...

Οἱ καλαμιὲς ὁλόγυρά της θροΐζουν κι' ἀργοσαλεύουν σὰν λιγνὲς ἀέρινες νύμφες ποὺ ὁ ἀγέρας παιχνιδίζει μὲ τὰ πράσινα πέπλα τους...

Μεγάλες γυαλιστερὲς πέτρες λαμπυρίζουν στὰ πλάγια της σὰν ὠχρὰ ἀλαβάστρινα βάθρα, ποὺ θὰ ξαπλωθοῦν οἱ ξωθιὲς νὰ ὀνειρευτοῦν τὶς ἀγάπες τους...

Ἕνα πλατάνι μοναχικὸ στέκει ἀπόμερα· εἶναι σὰν φύλακας ποὺ ἀγναντεύει σιωπηλὸς τὸν ἐρχομό σου. Ὅταν φανῇ ἀπὸ μακρυὰ τ' ἀγεράκι θὰ τοῦ φέρει τὸ μήνυμα καὶ τὰ μεγάλα του μπράτσα θὰ σπαρταρίσουν ἀπὸ ἡδονικὴ φρικίαση...

Ἀγριοπερίστερα φτερουγίζουν ἀπάνω ἀπ' τὴ λίμνη σου. Σὰν μεγάλες πολύχρωμες πεταλοῦδες ἀπάνω ἀπὸ ἕνα γιγαντιαῖο λουλοῦδι...

Τὰ νερὰ τῆς λίμνης εἶναι λευκὰ σὰν ἕνα μεγάλο ὁλοκάθαρο διαμάντι, σὰν τὴ ματιά σου μόλις σηκωθῇς ἀπ' τὸν ἄγουρο ὕπνο σου....

Τὰ νερὰ τῆς λίμνης εἶναι ὠχρὰ σὰν ἕνας κίτρινος θλιμμένος ἀχάτης, σὰν τὴ ματιά σου ποὺ προσμένει στὸ παραθῦρι τὸν καλό σου ποὺ ἀργεῖ νὰ φανῇ...

Τὰ νερὰ τῆς λίμνης εἶναι πράσινα λαμπερὰ σὰν διάφανο ζουμπροῦτι, σὰν τὰ μάτια σου ὅταν ἀντικρύζουν ἀπὸ μακρυὰ τὴν ἀγάπη σου νὰ ζυγώνῃ...

Τ' ἀγέρι θόλωσε τὰ νερὰ τῆς λίμνης σὰν τὰ ματάκια σου ποὺ τὰ σκότισ' ὁ πόθος...

Κανένα χρῶμα δὲν ἔχουνε τώρα... Ἄφταστα κι' ἀπλησίαστα κι' ἀκατανόητα, γιομᾶτα μυστήριο, ἀσύλληπτα παραδέρνουν ἀνήσυχα, σὰν τὰ ματάκια σου μὲ τὰ ματόφυλλα κατεβασμένα, μέσα στὴν ἀγκαλιά τ' ἀγαπημένου σου...

Τὰ νερὰ τῆς λίμνης εἶναι μαβιά, σὰν ἕνας λιγοθυμισμένος ἀμέθιστος, σὰν τὰ ματάκια σου ποὺ γλαρώνουν βαρειά, κουρασμένα ἀπ' τὰ παιχνιδίσματα τῆς ἀγάπης...

Ἀνήσυχα εἶναι τὰ νερὰ τῆς λίμνης, σταχτυά, θλιμμένα, σὰν κάποιους παληοὺς ξεβαμμένους σκαραβαίους, σὰν τὰ ματάκια σου ποὺ βουρκώνουν στὴ σιωπηλὴ νύχτα ποὺ σ' ἄφησε μονάχην ὁ καλός σου....

Μαῦρα σκοτεινὰ εἶναι τὰ νερὰ τῆς λίμνης, σὰν μιὰ βαρειὰ πλάκα ἀπὸ ἔβενο, σὰν τὰ κλεισμένα μάτια σου στὸν βαθὺν ὕπνο σου....

Τὸ παράθυρό σου εἶναι κλειστό... Καὶ τώρα τίποτα πειὰ δὲν βλέπω... Ἡ νύχτα ἁπλώθηκε στὴν πολυκίνητη λίμνη σὰν ἕνα μαῦρο ἀδιαπέραστο σάβανο...

Χάθηκαν καὶ τ' ἀλαβάστρινα βάθρα καὶ οἱ πρασινόπεπλες γλυκοθροῦσες νεράϊδες καὶ μόνος ὁ γέρικος βαρὺς πλάτανος σιωπηλὸς κι' ἀκίνητος φαίνεται σὰν ν' ἀγναντεύῃ ὁλοένα μακρυὰ μέσα στὰ σκότη....

Π. ΜΠΑΤΙΣΤΑΤΟΣ

ΑΠΟ ΤΙΣ «ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΕΣ ΑΓΑΠΕΣ»

ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ

Φαντάζομαι πὼς θάρθῃ ὡς σουρουπώνει...
Θάνε ντυμένη ὁλόλευκα. Καὶ ὅλα
γύρω πὼς θάνε γκρίζα καὶ θλιμμένα...
Θὰ περπατάει ἐλαφρυά, καὶ θάχει
τῶν πρώτων συναντήσεων τὸ χαμόγελο,
κινήσεις ἀταλές, μάτια κομμένα....

Θάρθῃ ἁπλά, σὰν πρώτα. Θὰν μονάχη
κι ἀμίλητη. Ὁ ἥλιος θάχῃ γύρει.
Θὰ νιώθει πὼς αὐτὴ εἶταν ἡ ***μοιραῖα***.
—Κι ἀπέναντί μου θὰ ἔλθῃ νὰ καθήσῃ....

Κι ὅλα πῶς θάνε ἤρεμα....
(Μὰ μόνο
τὰ μάτια της βαθυὰ θὰ διατηροῦν
τὴ γοητεία τῶν πρώτων μας ἐλπίδων
ποὺ εἶνε μοιραῖο σκληρὰ νὰ διαψευσθοῦν....)

ΙΣΑΝΤΡΟΣ ΑΡΙΣ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Σύμβολα χρυσαφένια ποὺ
ἀπ' τοῦ παραδείσου σας τὴ δύση θεία
μιὰ ἀχτίνα περνάει στὰ ὑπερκόμια χείλη
τῆς Εὐτυχίας καὶ μᾶς ἀγγίζει—τί μοῦ ψιθυρίζετε
στὸν βαθὺν Καιρὸν τοῦ φθινοποπώρου,
ποὺ τῆς Συνείδησης τῆς φθισικῆς ἡ Μεγαλοφυΐα
γόνιμη γίνεται καὶ ποὺ κάτι βαθύτερο
ἀπὸ τῆς γῆς τὰ ἔγκατα ἀναπνέει,
ἀπ' τὴν ψυχὴν τοῦ Ὄντος καὶ μέσα μου πανηγυρίζει,
ὅπως ξέρεις νὰ πανηγυρίζεις ὦ μεγαλοφυΐα τῆς ψυχῆς
στὸν κίτρινον τώρα καιρὸν τοῦ φθινοπώρου!
Ποιός λέει πῶς δὲν ὑπάρχεις
βαθειὰ βαθειὰ τῶν ὄντων καὶ μυστικὴ Ἀγάπη Ἐνιαία—
πῶς νιώθω στὸ θάνατο νὰ μὲ τραβᾷς
τῶν κίτρινων τῶν φύλλων, ποὺ γαλήνια τόσο
στὴν θλιβερὴ πεθαίνουνε τὴν ὄχθη
καὶ ποὺ τόσο μυστηριώδικα στῆς Εὐτυχίας
ξεθυγαίνουν τὸν Καιρὸ
ὅπου χρύσινα ἀτρέμητα πουλιά
ἄλλων καιρῶν τραγουδᾶν τραγούδια!..
Ποιός λέει πῶς δὲν ὑπάρχεις μυστήριο βαθύ
σὰν μέσα μου σὲ νοιώθω καὶ σ' ἀκούω
στὶς παρορμητικές μου ἀνησυχίες!—
ὦ γέλιο γέλασε λοιπὸν τῆς Μητέρας;
ποῦ τόσο ἀθόρυβα πεθαίνει
κεῖς πάει τὸν Ἠραβαιτο νὰ ἴδῃ τὸν ἐδικόν της
γέλασε λοιπὸν στοὺς σκοτεινοὺς τοὺς σπίχους μου
ποὺ ἀδύνατο πιὸ φωτεινοὶ νὰ γίνουν—
γέλασε τώρα στὸν πένθιμον καιρὸν τοῦ φθινοπώρου
ποὺ μέσαμου ἐθέριωσε ἡ ἀγάπη ὦ Ἁγία
καὶ μιὰ θυσία παράστια μοῦ ὑποβάλλει
κοσμοδονήστρα!
Γέλασε λοιπὸν νὰ σὲ ἀκούσω
ἐδῶ στὸ ἔρμο ποὺ κάθομαι ὠχρολίθι
ν' ἀναπαυτῶ
καὶ ποὺ ἀνίκανη τῆς ἀγάπης μου ἡ δύναμη
στάθηκε νὰ σὲ νιώσῃ ὦ θυσία ὦ θυσία!
Γέλασε γιὰ μιὰ στιγμὴ νὰ σὲ ἀκούσω
ὦ μεγάλη Ἠσὺ τὸ γέλιο τὸ ἀληθινὸ
ἀπὸ χαράν ἀληθινὴν καὶ τὸ ἔρμο
νὰ συγκινηθῇ ὠχρολίθι—
Ἐδῶ κάθομαι στὴν ὄχθη
ποὺ κίτρινα πέφτουν φύλλα
καὶ σκπίζουν οἱ καρποί
αἰνίγματα γεμάτος κάθομαι ἐδῶ
στὴν ὄχθη καὶ σὲ συλλογίζομαι
ὦ παραμυθένια πράσινη Εὐτυχία
τώρα τὸν κίτρινον καιρὸ τοῦ φθινοπώρου!...

ΦΩΤΗΣ ΜΕΝΤΖΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΛΑΘΗ

Στὴ σελίδα 12 τοῦ τελευταίου ἀριθμοῦ ὁ 25ος στίχος τῆς δευτέρας στήλης πρέπει νὰ διαβαστῇ ἔτσι.

κάποιον ἤχο σὰ χάβι.

Ὁμοίως στὴν ἴδια σελίδα τοῦ ἴδιου ἀριθμοῦ ὁ 33ος στίχος τῆς δευτέρας στήλης πρέπει νὰ διαβαστῇ ἔτσι.

ποῦ πᾶς.—Δὲν ξέρω. Στὴν ὁρμή τῆς.

Alberto Samain
ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ

I

Ἡ ρήγισσα μὲ τὰ κυανὰ μαλλιὰ τὰ κορδελόσφιχτα
στοῦ κάστρου της τὶς ἔπαλξες γέρνει, συνταραμένη
ἀπ' τὴ γητειὰ τῶν θυμιατῶν καὶ νιώθει, Ἀγάπη ἀτέριονη,
τὴ θαλασσά σου στὴ φτωχὴ καρδιά της ν' ἀνεβαίνει.

Τὰ μενεξιὰ της βλέφαρα κλειστά, νείρεται ἀκίνητη.
στὰ μαλακά, ὡς λιγώνεται, προσκέφαλα ποὺ ρένε,
χρυσοὶ βαργοὶ οἱ κολιέδες της, ἀνασκωτοὶ ἀπ' τὰ στήθειά της
τὴ χαυνωσή της, τοὺς βουβοὺς τοὺς πυρετοὺς της λένε.

Τριανταφυλλὶς χαιρετισμὸς πὰ στῶν μνημείων τὰ μέτωπα
τρέμει· λὲς καὶ βελούδιναν οἱ ἴσκιες τὸ στερνοδεῖλι
τ' ὅλο μαγεία, κι' ἐνὸ μακρυὰ θρηνοῦνε οἱ κροκοδεῖλοι
μὲ συσπασμένα δάχτυλα κι' ὅλη λυγμοὺς ὁποῦναι
ὁμολογίες, ἡ ρήγισσα νιώθει στὸν ἄνεμο ἀπαλά
καὶ λάγνα χέρια τὰ μαλλιὰ τὰ ὡραῖα της νὰ ἐξαντλοῦνε.

II

Στὶς σκοτινιὲς τοῦ Νείλου ὀχτιὲς ἔπεσε ἡ νύχτα ὁλόβαρη
κ' ἡ Κλεοπάτρα στὰ πυρὰ μπρὸς τ' ἄστρα γονατίζει.
ξάρνου παραμερίζοντας ὀχρὴ τὶς σκάλβες ἔντρομες
μὲ λάγνο τὸ χιτῶνι της, πλατὺ κίνημα, σκίζει

Καὶ στὴν ταράτσα ξέφρενη στυλώνει τὸ παρθένο της
τὸ σῶμα ἀπ' ἔρωτα μεστό, γόρμο καρπὸ σβυσμένη
κ' ὁλόγυμνη ἀναπάλεται, συστρίβεται στ' ἀχόρταγο
χλιαρὸ ἀγεράκι, ποὺ ὄχεντρα λὲς κι' εἶναι πυρωμένη,

Ἀπόψε θέλει—μιὰ ἀστραπὴ τὰ ρούσσα μάτια στέλνουνε—
ἡ πλάση ὅλη τῆς σάρκα της νάχει τὸ μῦρο: ἀνθάκι
σκότιο, γυναίκειο, σκορπιστὸ στὸ νύχτιο τ' ἀγεράκι.
Κι' ἡ Σφίγγα ποὺ ἀπ' τῆς ἀμμουδιᾶς τὴν πλήξη ἀποκοιμήθη.
νιώθει νὰ εἰσδύει τὸ σιωπηλὸ γρανίτη της, κάπια φωτιὰ
καὶ κάτωθέ της, ἡ ἔρημο ἡ ἀτέρμονη ἐκινήθη.

ΚΩΣΤΗΣ ΒΕΛΜΥΡΑΣ

(1919)

ΒΡΑΔΥΑΣΜΑ

...Ἔμεινα πιὰ νὰ περπατῶ μονάχος μὲς στοὺς δρόμους,
τοὺς μακρυνούς, μιᾶς σιωπηλῆς καὶ ρηγηλῆς ἐρμιᾶς—
ἄνελπες ὧρες νὰ περνῶ σὲ νυχτωμένα πάρκα.—
πάρκα ποὺ τα σκεπάσανε τὰ πένθη τῆς ἐρμιᾶς.

Τοὺς πάγκους τοὺς μοναχικοὺς νὰ ἔχω, τοὺς θλιμμένους,
γιὰ συντροφιά· — καὶ μὲ δεχτήκανε ὁλάκαιρες νυχτιές!
καὶ τῶ δεντρῶνε τοὺς γυμνοὺς τοὺς κλώνους, τοὺς θλιμμένους,
π' ὡσὰν κι' ἐμένα δόσανε, ἀπὸ καιρὸ, φυλορρόές.—

Κι' ὧρες πολλὲς νὰ περπατῶ ἐξωτικὰ θλιμμένος
(μὲ τὶς σκιὲς νὰ περπατῶ ποὺ μυστικὰ γλυστροῦνε)
καὶ τὸ πρωὶ νὰ καρτερῶ καὶ νὰ γροικῶ θλιμμένος,
κάποιες φωνὲς (ὦ τὶς φωνὲς) ποῦ μυστικὰ μιλοῦνε...

Δεκέμβριος 1920

Σ. Γ. Δ.

ΟΡΘΡΟΣ

Ὁ Θεός ὁ Θεός μου. πρὸς σὲ ὀρθρίζω.
ἐδίψησέν σοι ἡ ψυχή μου.
ποσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου,
ἐν γῇ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ....
(ΞΒ — Ψ'ἀλμὸς τῷ Δαυὶδ, ἐν τῷ εἶναι
αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας).

Χερουβικοῦ ψαλμοῦ κατάνυξη
(στὴν ἔκσταση τοῦ πόνου...)
το ἀναγλυπτό σου κάλλος'

στὴ μετουσίωση τῆς αἴσθησης
ἐστάλαζε σὶν δάκρυ,
σὰν μελιστάλαχτη σπονδή,
τὸ πλανερὸ ἀνάβλεμμά σου

κι' ὡσὰν θυμίαμα πνοὴ
ἀνάδευε τοὺς λογισμούς,
τοὺς γλυκυτάτους λογισμοὺς
π' ἀναρροεῖ ὁ γλυκασμός:
τὸ ἀναγλυπτό σου κάλλος—

Στοῦ ψυχισμοῦ τὴν ἔνθεη τελετουργία
κι' ἀνείπωτη μὲ δένει ψυχοπόνια...

καὶ μιὰν ἀπόκοσμη μὲ ζώνει ταραχή,
κι' ἀνατριχίλα γλυκασμοῦ μἀναταράζει,

τὶς ὧρες ποὺ πασίχαρα
ἐφάνταζε μπροστά μου,
ὡσὰν ἀργὸ βλεφαροσφάλισμα
τὸ πέρασμά σου.

Ἄγγελε! μὲ τὴν λευκάνθεμη μορφὴ
καὶ μὲ τὰ μελιχρώματα μαλλιά σου,
σὰν ὀπτασία νάρκισσου θενἀπλωθῇς
στὴ φεγγερὴ κι' ἀτάραχη λιμνοῦλα τῆς ψυχῆς μου...

σὰν ὀπτασία νάρκισσου
τὸ ἀναγλυπτό κορμί σου,

σὰν μελιστάλαχτη σπονδὴ
τὸ πλανερὸ ἀνάβλεμμά σου,

ὡσὰν ἀργὸ βλεφαροσφάλισμα
τὸ πέρασμά σου.

τὶς ὧρες ποῦ πασίχαρα
ἐσύρθηκε μπροστά μου,
ὡσὰν ἀργὸ βλεφαροσφάλισμα
τὸ πέρασμά σου.—

Ἄγγελε! αἰσθαντικὰ μὲ σέρνει,
προσκυνητὴ κι' ὀργιαστὴ
τὸ ἀναγλυπτό σου κάλλος.

Μάρτιος 1919

Α. Γ. ΔΡΙΒΑΣ

ΑΓΑΠΩ

Τὰ μικρὰ κύματα ἀγαπῶ ποὺ σπᾶνε στὸ ἀκρογιάλι
κι' ὁποῦ ἔρχονται ἀπὸ θάλασσες καὶ χῶρες μακρυνές,
τἆσπρα πανιὰ στὸ πέλαγος ποὺ χάνονται ἀγάλι
καὶ πίσω θὰ ξανάρθουνε σὲ νέες πάλι αὐγές.

Τὰ λευκὰ σύννεφα ἀγαπῶ ποὺ μόνα τους κυλοῦνε
ἔρημα κι' ἀσυντρόφιαστα στὸν οὐρανὸ ψηλά,
καὶ ν' ἀφυγκράζωμαι ἀγαπῶ τοὺς ὄχτους ν' ἀντηχοῦνε
ἀπ' τ' ἄπαυτο τῶν βαθρακιῶν τραγοῦδι στὰ νερά.

Τὰ κιτρινόφυλλα ἀγαπῶ ποὺ πέφτουν, πέφτουν, πέρα,
τραβιοῦνται καὶ σωριάζουνται ἀπ' τὸν πικρὸ βορριά,
καὶ ζωγραφίζουνται θλιβὰ στὸν ἔρημον αἰθέρα
ὡς πέφτουν ὠχροκίτρινα καί κοίτονται νεκρά.

Καὶ τοῦ φθινόπωρου ἀγαπῶ τὸ θειλινὸ ποὺ σβύνει
καὶ μέσ' στὴ φύση χύνεται στὴν ἐξοχὴ ἀργά,
σὰν στὰ βαθειὰ τοῦ ὁρίζοντα τὴ στερνὴ ἀχτίδα χύνει
μεγάλος ἥλιος πορφυρὸς καὶ δὲν τὸν βλέπεις πιά.

Στὸ ἡλιοβασίλεμα ἀγαπῶ τὴ θλίψη ποὺ σκορπιέται
σὰ μόνος κάποιος κάθεται στῶν κάμπων τὴν ἐρμιά,
καὶ τὶς φλογέρες τῶν βοσκῶν ν' ἀκούῃ ἐκεῖ ξεχνιέται
ποὺ στὴ στάνη τὰ πρόβατα καλοῦν ἀπὸ μακρυά.

Καὶ τὰ μοναχικὰ ἀγαπῶ κι' ὁλόρθα κυπαρίσσα
ποὺ ὑψώνονται στὸν οὐρανὸ σιγὰ κ' εἰρηνικά,
καὶ τὸν παντέρημο καπνὸ ποὺ κεῖ στὸ βάθος ἴσα
πάνω ἀπ' τὸ σπίτι ξεκινᾶ κ' ὑψώνεται ἀργά.

Καὶ τοὺς Τσιγγάνους ἀγαπῶ ποὺ στἄγνωστο τραβᾶνε,—
ἀφοῦ χθὲς βράδυ ἐμάζεψαν τὶς φτωχικὲς σκηνές,
ξένοι τοῦ κόσμου ὁλόγυρα, ὁλοῦθε ὅπου κι' ἂν πᾶνε,—
καὶ πρέπει πάλι ἐφήμερες νὰ χτίσουνε φωλιές.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΑΜΠΕΛΗΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Στὸν κῆπο ἂς περπατήσουμε μὲ τὶς πυκνὲς πορτοκαλλιές,
Ποῦ τὸ φεγγάρι ἐρωτικὰ τὶς ἔχει ἀσημώσει
Κι ἂς πιοῦμε ἀπ' τὶς πολύκλωνες δροσοφιλάκια πα-
[σκαλιὲς
Κι ἂς κοιμηθοῦμε στὴν ἀβρὴ τῶν ἄσπρων ρόδων στρώση.

Τὸ μυρωμένο ἁγιόκλημα θὰ μᾶς στολίσει τὰ μαλλιὰ
Μὲ τῶν ἀνθῶν του τὸν ἀφρό. Καὶ στῆς φραγῆς τὸ πλάϊ
Πρὸς τὸ χρυσὸ ξημέρωμα, πνιγμένοι μέσα στὰ φιλιά,
Θὰ δοῦμε τὸν Αὐγερινὸ νὰ μᾶς χαμογελάει.

ΙΩ. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΠΡΟΣ ΣΤΗ ΖΩΗ

Ὅσο περνᾶ ὁ καιρὸς καὶ στὸν ἀγῶνα τῆς Ζωῆς
ἀνακατεύομαι κι' ἐγὼ γιὰ νὰ παλέψω δυνατά,
τόσο καὶ πείθομαι πῶς ἡ Ζωὴ
δὲν εἶναι εὐτυχία γιὰ κάθε ἄνθρωπο στὴ Γῆ,
μὰ οὔτε προνομία.

Στὸν κόσμο τὸν ἐπίγειο
ποὺ κανεὶς δὲν ἐζήτησε νἄρθῃ,
στὴν κοινωνία, ποὺ ἐσχημάτισαν
οἱ ἀναγκαστικοὶ αὐτοὶ ἐπισκέπται
καθένας δὲν εἶν' εὔκολο νὰ ζῇ ὅπως τὸ θέλει.

Γιατὶ ἐνῶ ἀβούλητα κάτω ἐδῶ κατέβῃ,
νὰ φύγῃ καὶ τὴ θέσι του ν' ἀφήσῃ δὲν μπορεῖ,
καὶ πολεμᾶ, ἀγωνίζεται ἄπρεπα κι' ἀνήθικα
νὰ ἐπικρατήσῃ ἀμφίβολλα, σὲ φρικτὴ κατάστασι.

Ὡσὰν νὰ εἶχε ὠφέλειαν, ὡσὰν νὰ ἦτο εὐτυχής,
ποὺ γιὰ νὰ ζήσῃ μόνον,
τοῦ κόσμου τὴν σνληρότητα καὶ τὴν ἀδιαφορία
πάντα ἀντιμετωπίζει,
καὶ δοῦλος ὑποχείριος πολλάκις καταντᾶ.

Μὰ γὼ δὲν σὲ αἰσθάνομαι, Ζωή μου, ἔτσι
ποταπή, μηδαμινὴ κι' ἀνύπαρκτη.
Σὲ θέλω, ὄχι γιὰ νὰ μ' ὁδηγῇς, ὄχι νὰ μὲ τραβᾶς,
ἀλλὰ νὰ δίνῃς, ὅ τι σοῦ ζητῶ, ὅτι σοῦ ἀφαρπάζω.

Μὲ τὴ προσπάθεια τὴν ἰσχυρή, ποὺ καταβάλλω
καὶ τὸν ἀγῶνα, ποὺ ἐπιχειρῶ, τὸν ἄνισο
τὰ δῶρα σου ζητῶ νὰ μοῦ χαρίζῃς
ἄφθονα, πλούσια, εὐγενικά.

Πρέπει νὰ ξέρῃς ἄλλως τε, ὅτι εἶμαι ἀπ' ἐκείνους,
ποὺ ὅταν ἐμπόδιο ἀδιάβατο κι' ἐξευτελισμὸς
στὰ πόδια μου εὑρεθοῦν καὶ μὲ κρατήσουν,
ποτέ μου, μὰ ποτὲ δὲν θὰ λυγίσω.

Ἀλλὰ μὲ μιὰν ἀπόφασι παρμένη ἀπὸ τὰ τώρα,
τὴν Τύχη μου ἀπ' τὰ μαλλιὰ θὰ σύρω ἐκεῖ ποῦ θέλω
καὶ Σένα ἀποφασιστικὰ καὶ τίμια θὰ τελειώσω
μὲ τὴ στερνή μου θέλησι.

ΓΕΩΡΓΟΣ ΣΤΑΜΠΟΛΗΣ

ΦΕΓΓΑΡΙ

Χλωμὸ καὶ μαγικὸ σκορπᾶ γεμᾶτο τὸ φεγγάρι
κάποια μαγεία σ'ὅλη τὴ γῆ, στὰ πράμματα μιὰ χάρι·
τ' ἀηδόνια μέσα κλαίγανε στῶν ρόδων τὸ χαρέμι·
καὶ λυῶναν οἱ καρδιές μισ στὴ νυχτιὰ μέσα ποὺ τρέμει.

Φεγγάρι, ποὺ φωτᾶς τὶς νύχτες, τοὐρανοῦ τὸ στέμμα,
νεκροῦ κεφάλι, τί μᾶς λὲς πῶς ὅλα εἶναι ψέμμα;
Φεγγάρι, ποὺ τῶν οὐρανῶν μας πιὸ πολὺ τοὺς βάνεις
τρυφεράδα, σὰ λάμπῃς στὶς ἀγάπες μας ἐπάνω
καὶ πιὸ θεῖα, κ' ὑπέροχα τὰ ὀνείρατά μας κάνεις;

1919 ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΑΜΠΕΛΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΙΩΝΟΣ ΔΡΑΓΟΥΜΗ

Συνέχεια

Μὰ ἡ συνείδηση αὐτὴ τῆς ἀλληλεγύης ὀργανώνει τάχ: κάθε ἄνθρωπο γιὰ μιὰ ζωὴ σὲ ὑψηλὸ ἐπίπεδο, ἢ μήπως πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς πλασμένος γιὰ μιὰ τέτοια ζωή, ὅπως εἶναι πλασμένοι γιὰ μιὰ τέτοια ζωὴ οἱ καλλίτεροι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους;

Μήπως ἄραγε ἂν ἔλαβες συνείδηση τῆς ἀλληλεγύης σου μὲ τοὺς ἄλλους, σημαίνει πὼς πλάστηκες ἄξιος νὰ λάβῃς μιὰ τέτοια συνείδηση, πὼς ἔτσι εἶναι τὸ *μυαλό σου* φτιασμένο;»

Στὶς ἀντιρρήσεις αὐτὲς ποὺ ὁ ἴδιος προβάλλει στὸν ἑαυτό του, ὁ Δραγούμης ἀπαντᾶ:

«Ἀδιάφορο, ἡ ἀντίρρηση αὐτὴ χρησιμεύει γιὰ νὰ σὲ κάμῃ νὰ μὴν περηφανεύεσαι πάρα πολὺ γιὰ τὸν ἑαυτό σου (τὸ ξέρομε πὼς ἐλεύθερη βούληση δὲν ὑπάρχει στὸν ἄνθρωπο).

Ἀδιάφορο ἐσὺ κάνε τὴ δουλειά σου, παῖρνε συνείδηση τῆς ἀλληλεγγύης, ζῆσε σὲ ὑψηλὸ ἠθικὸ ἐπίπεδο, ἀφοῦ μάλιστα αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ προορισμός σου. Καὶ δεῖχνε μὲ τὸ παράδειγμά σου καὶ μὲ τὸ φανέρωμα τῆς σκέψης σου, τὸ δρόμο ποὺ ἐσὺ ἔλαβες συνείδηση ὅτι παίρνεις, τὸ δρόμο ποὺ ἀκολούθησες γιὰ νὰ πάρεις συνείδηση· προφανῶς αὐτὸ θέλει νὰ πεῖ μὲ τὴν κάπως σκοτεινὴ αὐτὴν ἔκφρασή του, ὁ Δραγουμης.

Καὶ ὅ,τι ἔχουν καλλίτερο μέσα τους θὰ ἐπηρεασθῇ ἀπὸ σένα καὶ εἶναι ἄξιος ὁ μισθός σου. Καὶ ὅσοι εἶναι πλασμένοι σὰν ἐσένα, δηλαδὴ γιὰ ζωὴ σὲ ὑψηλὸ ἠθικὸ ἐπίπεδο, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχουν καὶ τὴν ἱκανότητά σου νὰ λάβουν συνείδηση βαθειὰ τοῦ ἑαυτοῦ τους καὶ τῆς ἀλληλεγγύης, αὐτοὶ θὰ ἐπηρεαστοῦν ἀκόμη περισσότερο παρὰ οἱ ἄλλοι ἀπ' τὸ φανέρωμα τῆς δικῆς σου συνείδησης, γιατὶ θὰ τοὺς δώσῃς ἐσὺ τὰ ἰδανικά τους, τὰ ἰδανικὰ ποὺ ἔχουν μέσα τους χωρὶς νὰ τὸ ξέρουν.

Ὁ κάθε ἄνθρωπος εἶναι πλασμένος κληρονομικὰ κατὰ κάποιον τρόπο, δηλαδὴ γιὰ κάτι. Ἔχει λοιπὸν μιὰ ὑποχρέωσή, νὰ λάβῃ συνείδηση τοῦ ἑαυτοῦ του, νὰ δῇ, ἂν μπορεῖ, γιὰ τὶ πρᾶμα εἶναι πλασμένος, νὰ βγάλῃ ἀπ' τὸ δρόμο του τὰ ἐμπόδια, νὰ ξεκλαρίσῃ τὰ τὰ κλαριὰ ποὺ τὸν ἐμποδίζουν, νὰ ἀνοίξῃ τὸν ἴδιο του δρόμο, γιὰ νὰ φανερωθῇ ὅλη του ἡ δύναμη».

Ἀπ' τὸ παραπάνω ἀρκετὰ ἐκτεταμένο ἀπόσπασμα, βλέπομε ποιὸς εἶταν ἀπάνω κάτω ὁ σοσιαλισμὸς—ἀνθρωπισμὸς τοῦ Δραγούμη. Ὁ σοσιαλισμὸς αὐτὸς εἶταν ἕνας οὐμανιταρισμὸς μὲ ἠθικὴ μὲν βάση, μιὰ πλατειὰ ἀνθρώπινη ἀλληλεγγύη, μὲ ὑλικὴ δὲ ἕναν δικαιότερο καταμερισμὸ τοῦ πλούτου. Φυσικὰ γιὰ ἕνα κομμουνιστή, γιὰ ἕναν σοσιαλιστὴ τῆς ἀριστερᾶς ὁ σοσιαλισμὸς αὐτὸς κάθε ἄλλο παρὰ ἐπαρκὴς εἶναι. Εἶναι ὅμως μὲ τὸ παραπάνου ὅταν λάβει κανεὶς ὑπ' ὄψιν του ὅτι προέρχεται ἀπὸ ἕναν ἐθνικιστὴ σὰν τὸ Δραγούμη, εἰς τὸν ὁποῖον πολὺ ὀλίγο συμπαθῆς εἶταν ὡς τὴ στιγμὴ ποὺ ἄρχισε νὰ μεταστρέφεται ὁ σοσιαλισμός, εἴτε συντηρητικὸς εἶταν αὐτός, εἴτε τῶν ὄκρων.

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Περ. ΛΥΤΡΑΣ

(Σπουδὴ σὲ δέκα paysages).

Δ'

Μιὰ τέτοια προσαρμογή, μιὰ τέτοια ἐπαφὴ παρουσιάζει ὁ ἐμπρεσσιονισμὸς τοῦ κ. Περ. Λύτρα. Ἡ Φύσις, τὸ τοπεῖον, τὸ ὕπαιθρον, ἐνῶ διαγράφεται καὶ ἀναγνωρίζεται ὡς τέτοιο, ἔχει συνάμα νὰ μᾶς ὑποβάλλῃ καὶ ὅλες ἐκεῖνες τὶς ἰδιάζουσες, ἀνάλογες καὶ πρεπές, πνευματικὲς ἰδιότητες καὶ ἀρετές του. Τὸ ὕπαιθρον ἐδῶ ἐμψυχώνεται (μιλάει) μὲ τὴ δική του ψυχή: μὲ τὴν ὄρρητην ἐκείνη καὶ ὑψηλὴ γοητεία, ποῦ αὐτὴ ἡ φύσις του, σαὐτὴν τὴν ἐποχή, καὶ σαὐτὴν τὴν ὥρα, μέσα στὸ ὅλον πλαίσιον ποῦ κεῖται, ξαίρει νὰ μᾶς μαγεύει, γνωρίζει νὰ μᾶς διαθέτει, μὲ κάτι βαθύ, ἀόριστο καὶ μουσικό, π' ἀναπηδάει ἀπὸ κάθε πτυχή της, ἀπὸ κάθε της ὄψι καὶ ἐπιφάνεια, ἀπὸ ὅλην τὴν πλαστικήν της ἐνάργεια. Ἔχει κατορθώσει, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, τὴν ἐπαναφορά μας πρὸς τὸν πλατὺ καὶ ἀδιάπτωτο κόσμο τῆς ὑπάρξεως. Ἡ ἐπιστροφή μας πρὸς τὰ ἐκεῖ εἶνε καὶ ἡ πιὸ βαθιὰ αἰσθητική μας συγκίνησι. Μᾶς ἐπικοινωνεῖ μὲ τὶς ἐνδόμυχες λειτουργίες τῶν φαινομένων· **μᾶς βυθίζει σὲ πλήρη καὶ ἀκμαία ζωή.** Εἶνε ζωϊκός. Τὸ χυμῶδες χρῶμα του ἔχει τὴ ρευστότητα τοῦ φυσικοῦ. ***Τρέμει.*** Ἡ συγχρωμία του, ἔχει τὴ συνοχὴ καὶ ἐξαέρωσι ποὺ τὸ φῶς του ἡλίου ξαπλώνει καὶ κυματίζει μὲς στὸν κάμπο—στὸν ἀνοιχτὸν ὁρίζοντα τῶν Ἀττικῶν πεδιάδων. Ἄνετο, εὐρύχωρο, διαφανὲς καὶ μονῆρες, ὅσον καὶ παραστατικό, προβάλλει ἐνώπιον μας καὶ ζωοποιεῖται μέσ' ἀπ' τὴν προσοπική του (τὴ χρωματώδη γραφικότητα τῆς εἰκόνος), τὸ Ἀττικὸ τοπεῖο. Μαζί του δὲ καὶ ὅλη ἡ ἀγροτικὴ γαλήνη, ἡ ἡσυχία καὶ ἡ μόνωσι τῆς ἐξοχῆς· ἡ ἐρημικὴ κι' ἐφήμερη ὁμορφιά της· τὸ αἴσθημα τῆς Φύσεως.—Ἔχουμε συμμεριοθεῖ ἔτσι, τὴν μουσικότητα, τὸ πνεῦμα, ποῦ μέσα κεῖ ἀναδεύεται, κινεῖται καὶ κυριαρχεῖ. Ἔχουμε τὰ ἀνάλλογα συναισθήματα. Καὶ βέβαια σ' ἕνα τόνο, μ' ἕνα τρόπο, ποὺ αὐτὸς τὰ εἶδε καὶ τὰ συναισθάνθηκε. Ἀλλὰ πάντως ἔχουμε συναισθήματα ποὺ ἀπορρέουν μέσα ἀπ' τὴν ἴδια τους τὴ φύσι· τὴ φύσι ποὺ ἀναπαριστάνουν.

Ε'

Στὸν πίνακα του «Ἀττική» παριστάνεται ἕνα ἀνηφόρι, κιτρινωπό, μὲ μουντὲς ἀποχρώσεις πρασσίνου, καὶ ποὺ ἀνέρχεται λοξά· πίσω δὲ καὶ μακρυά, στὸ βάθος, τὸ βουνό, μὲ ἀρκετὰ ξέθωρο χρῶμα γαλάζιο, ποὺ φθάνει σχεδὸν τὸ μολυβί (εἶνε ἡ φλόγωσι τοῦ καταμεσήμερου στὸ φωτεινότερο μῆνα τοῦ ἔτους, τὴν ἐποχὴ τοῦ θέρους)· ἐπίσης, ἕνα κομμάτι οὐρανοῦ, ποὺ τὸ σκεπάζει σχεδὸν ἕνα ἐντελῶς κάτασπρο σύγνεφο, δίνει ἐντονώτερα τὴν αἴσθησι τοῦ καμάτου καὶ τῆς πύρας. Μεταξὺ δὲ τοῦ πρώτου ἐπιπέδου καὶ τοῦ βάθους, πίσω ἀπὸ τὸ μονῆρες αὐτὸ ἀνηφόρι, μαντεύεται ἕνα χάσμα, ἀφίνεται ἕνα κενό· μπροστὰ δὲ καὶ κάπως πρὸς τὰ μέσα, ὑψώνεται ἕνα δεντράκι, σὰν πεῦκο, μὲ τὴ βαθιὰ σκιά του· μπροστὰ δὲ καὶ ἀκριβῶς στὴν ἄκρη, κάτι βραχάκια σπασμένα καὶ γυμνά.—Ἰδοὺ ὁ πίνακας, ποὺ μαὐτή

του τὴν ἁπλὴν ἐκτέλεσι, μᾶς ἔχει ἐπῆ τὰ περισσότερα λόγια! Πόσα καὶ πόσα δὲν ἐκφράζει ἡ ἤρεμη αὐτὴ καὶ ἀγροτικὴ διάθεσι ποὺ πλανᾶται μέσα στὸ φωτισμένο καὶ κιτρινωπὸ ἀνηφόρι! Ὅσα ἀφίνει νὰ ὑπονοοῦνται ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ κρύβεται, ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ δὲν εἰκονίζεται στὸν πίνακα, καί, ποὺ μόνον ὁ θεατής, συναισθάνεται τὴν παρουσία του. Θὰ εἶνε, ὡρισμένως, κάποιο χωριὸ μὲ τὴ φυσική, ἀπέριττη καὶ δροσερὴ ζωή του. Ἴσως κάποιο δάσος μὲ τὴ σφριγηλὴ γονιμότητά του, νὰ ἐπεκτείνεται. Ἴσως, ἀκόμη, μιὰ γυμνὴ πεδιάδα ποὺ δὲν ὑπάρχει σαὐτὴ καμμιὰ ζωὴ παρὰ λοφίσκοι καὶ χαμόκλαδα. Καὶ τοῦ ἀγροῦ ἡ πράσινη ζώνη, κιτρινιασμένη καὶ μουντή, ἐρπύζει κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο, στὴν πυρή, παείφτη κι' ἐρημικὴ πλαγιά του. Κυριαρχεῖ τὸ αἴσθημα μιᾶς θερμῆς φωτεινότητος, ποὺ, σὲ ὅλην τὴν ἐνάργειαν της συμπεριλαμβάνει κάθε μουσικὸν λυρισμόν. Συναισθάνεσαι τὴν πύρα καὶ τὸν κάματο τῆς ὥρας ἐκείνης, καὶ σοῦ γίνεται τόσο ποθητὸ τὸ ἐρημικὸ δεντράκι μὲ τὴ βαθιὰ σκιά του, ὅσον καὶ ἡ δροσερότης τοῦ νεροῦ καὶ ἡ σκιερότης μιᾶς κάποιας στέγης. Τὸ κίτρινο, θαμπό, ἐξαπλίζεται στὴ φλόγα τοῦ ἡλίου· καὶ τὸ ἐπικλεινὲς ἐπίπεδο ποὺ ἀνέρχεται, ἡ καμπυλότης ποὺ διαγράφεται σαὐτὸ τὸ ἀνηφόρι μὲ τοὺς κιτριναισμένους στάχεις του, τοὺς φυτρωμένους ἐκεῖ ὑπὸ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐγκαταλελειμένους σὲ κάθε μιὰ θεομηνία, καθὼς καὶ στὰ φιλέργημα καὶ φθοροποιὰ πουλιά, μά, ποὺ τὴ στιγμὴ τῆς πτύσεώς των, τὰ ἀνάερα τάξα των, ποὺ διαγράφονται πάν' ἀπ' τὴν ἀτμόσφαιρά του, ἀφίνουν νὰ γλυστροῦν σκιὲς ἀνάπαλες κι' ἀλαφριές, στὴ χαρωπὴ καὶ φωτεινὴ ἐπιφάνειά του, — μᾶς ξεκουράζει τὴ ματιά μας ἀπὸ τὸ ἐκπεταμένο τοῦ ὁρίζοντος. Ναί! ἡ κυρτότης αὐτὴ στὴν ἐκστατικὴ ματιά μας λαμβάνει τὶς ἄφαντες διαστάσεις ἑνὸς θείου καὶ ζωογόνου ἠρεμισμοῦ: μᾶς πλυμμηράει τὴ ψυχὴ ἀπὸ ἀνάπαυσι καὶ σιωπή. Ὄχι, δὲν μᾶς δίνει κούρασι, ἡ ἀνωμαλία αὐτὴ τοῦ ἐπιπέδου. Τὴ δεχόμεθα μὲ κείνην τὴν **ἀνετωσύνη** μὲ κεῖνο τὸ ἀβίαστο συναίσθημα, τὸ ἀφθόρμητο καὶ μουσικό, ποὺ, καὶ ὅταν τὴ συναντοῦμε μέσα στὴν Ἀττικὴν πεδιάδα. Ἐκεῖ, μπορεῖ νὰ μὴ τὴν προσέχουμε σὲ ὅλην της τὴν ἔνταση. Ἐδῶ ὅμως, τὴν ἔχουμε σὲ ὅλην της τὴ βαθιὰ ἐκδήλωσι καὶ σημασία. Νά· τί μπορεῖ νὰ σκοπεύῃ ἡ Τέχνη, τί κατορθώνει μᾶλλον ἡ Τέχνη! **Νὰ προσέξουμε τὴ Φύση μέσα στὶς ποικίλες καὶ πληθωρικὲς μορφές της;** Ἴσως...

Σὲ κάποιον πίνακά του «Ἐξοχικὸ σπιτάκι» ὁ ἐμπρεσσιονισμός του παίρνει ὅλην ἐκείνη τὴ φωτεινὴ αἴγλη ποὺ οἱ ζεστὲς φωτοστάλλες τοῦ ἡλίου διαχύνουν στὸν ἀνοιχτὸν ὁρίζοντα τῶν Ἀττικῶν πεδιάδων. Μὲ περίσσιο φῶς μᾶς διαθέτει σὲ μιὰν ἀποθέωσι φωτεινῶν ἐπιπέδων, ποὺ ἡ λευκὴ γοητεία τους ἔχει ὅλα τὰ ρίγη τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἀνοίξεως. Αἰσθάνεται κανεὶς τὸν ἑαυτό του εὐτυχῆ καὶ αἰσιόδοξο. Ξεχνᾶ τὸν ἀφανισμὸ καὶ τὴν καθημερινότητα: τὴν πλήξι καὶ τὴν ἀνία τῶν πόλεων. Ἀναπνέει ἐλεύθερον ἀέρα καὶ ζῇ στιγμὲς ἐλεύθερες — ὅσο ἐλεύθερο εἶνε τὸ φῶς νὰ διαχύνεται αὐτοῦ. Μᾶς γεμίζει μὲ μιὰν ἄνετη-ἄνετη εὐφυχωρία! ποὺ ξαπλώνεται μέσα στὰ βαθιὰ τῆς ψυχῆς μας. Ἡ ζωή μᾶς ἔχει δοθεῖ ἔτσι, μέσ' ἀπ' ἓν' ἀπέραντο φωτεινὸ γέλασο...

Μᾶς τραβᾶει πρὸς τὸ μέρος της· καὶ ἡ ἀγροτικὴ γαλήνη πρακίνει καὶ μακραίνει τὶς καθημερινὲς ἀνησυχίες τῶν κινδύνων, μέσ' ἀπὸ τὴν ψυχήν μας, ποὺ ὡσὰν κακοὶ δαίμονες ἔχουν φωλιάσει... Τὸ αἴσθημα ὅμως ποὺ ἐπιβάλλεται πρωτίστως, εἶνε τὸ ἄφθονο ἐρατεινὸ φῶς τ' ἀπομεσήμερου, ποὺ καθιστᾶ ὅλα τὰ ἀντικείμενα εὐκρινῆ καὶ λαμπερά: φωτοβόλλα. Ἡ σκιά τους ἔχει πάρει τώρα τόνους φωτεινούς. Εἶνε φωτοστάλλες· φωτερὲς κηλίδες, ποὺ φρίσσουν πάνω στὸ φρυγμένο χῶμα, στὸ φρυγμένο γείσωμα, ἢ στὴ φρυγμένη κάτοψι ἑνὸς ἐπιπέδου, — μὲ τὶς ἀνάλλογες καὶ σχετικὲς ἀνταύγειες καὶ ἀποχρώσεις. Εἶνε σχεδὸν **μαβιά**· ἐκεῖ ποὺ κάθεται κι' ἀπευθείας κρούει καὶ φλογίζει ὁ ἥλιος. Δὲν μᾶς μένει καμμιὰ ἀμφιβολία. Εἶνε ὅλα δοσμένα κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο. Καὶ τὰ σκιερά τους μέρη ὅσο κι' ἂν τονώνουν, ἐπιτείνουν τὴν ὅλη σύνθεσι τοῦ πίνακος, δὲν χάνουν ὅμως τὸν σωστὸ κι' ἀληθινό τους τόνο (χαρακτῆρα). Θριαμβεύει καὶ κυριαρχεῖ παντοῦ τὸ φῶς. Τὸ πράσινο εἶνε βαθύ, σκοῦρο. Τὸ ἀνοιχτὸ τῆς ἀτμοσφαίρας ἀερῶδες καὶ διαφανές. Τὸ ἐαρινὸ εἰδύλλιο τοῦ φωτὸς ἀναγνωρίζεται σὲ ὅλην τὴν Ἀττικὴν λαμπρότητά του: ἐρατεινὸ κ' ἡδονεμένο...

Στὸν πίνακά του «Ἐξοχικὴ αὐλή» τὸν ὁρίσκουμαι πάλι πῶς ξαίρει νὰ προσέχῃ τὶς ἁπλές, κοινὲς καὶ συνήθεις ὄψεις τῆς ζωῆς, ποὺ μέσα τους κρύβεται καὶ ζῇ, ὅ,τι καθημερινὰ ἔχουμε ζητήσει, ὅ,τι καθημερινὰ ἔχουμε σκοτώσει: τὴν ἀσάλευτην καὶ σοβαρὴν ὄψι τῆς καθημερινῆς τραγικότητος. Ἐδῶ, τὸ χρῶμα, ἡ γραμμή, ὁ τόνος, ἡ συγχρωμία του, διαγράφονται παρασταστικὰ καὶ ἀτόφια. Ἔχουν τὴ ζωϊκή τους χάρι. Τὸ ἀπεριποίητο καὶ φυσικὸ διάγραμμα στὴν αὐλὴ ἑνὸς χωρικοῦ σπιτιοῦ, μὲ τὴν γυμνότητα τὴν χαραχτηριστικὴν τῶν ἐπιπέδων του, παρουσιάζεται στὴν ἀκριβῆ καὶ βαθιὰν ἔννοιά του. Διατυπώνει καὶ διαλαλεῖ τὴν ἱστορία της πολὺνε τραγεία καὶ βάναυση, μονότονη καὶ κουρασμένη· κι' ὁ θεατὴς διέρχεται μέσ' ἀπ' αὐτήν, ποὺ ἡ πενιχρότης καὶ ἡ ταπεινωσύνη εἶνε τὰ μόνα θεόδοτα δωρήματά της — στοὺς ὁρίζοντας τῆς καθημερινῆς τραγωδίας, στὶς ἐκτάσεις τῶν ζωϊκῶν ἀπόψεων. Τὸ ἐσωτερικὸ διάγραμμα μιᾶς χωρικῆς αὐλῆς μὲ τὴν ἁπλήν του φόρμα, τὸ ἀκατάστατο καὶ τραχὺ τῆς περιοχῆς του, δίνει τὸ ποίημα τῶν ἀπόμερων καὶ τραδηγμένων ὑπάρξεων, τὴ συνείδησι μιᾶς ψυχιᾶς καὶ καταφρονεμένης ἀγροτικῆς ζωῆς, ὅ,τι εἶνε βαθὺ καὶ σιωπηλὸ στὴν ἐγκατάλειψί του, ἀφιμένο στὴ μοναξιὰ καὶ στὴν ἀσημότητά του.... «καὶ τοῦτο εἶνε ἕνα ἀγαθὸν ποὺ εἶναι ἀδύνατον πιὰ νὰ χάσωμεν», καθὼς λέει ὁ M. Maeterlinck.

Α. Γ. ΔΡΙΒΑΣ

ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

Τὸ βράδυ μὲ τὸ σούρουπο σὲ θέλω δῶ σιμά μου
—Τὶς ὧρες ποὺ σημαίνουνε φωνὲς βαθιὲς στὴ Φύση—
γιὰ νὰ σὲ φέρω μακρυά: πνοὴ μὲς σόνειρό μου——

Καὶ μὴν ἀργῆς (ὤ μὴν ἀργῆς!) κ' ἡ νύχτα δὲς σιμώνει,
καὶ μοναχὸ μὲ βρεῖ ἐδῶ καὶ τὴ ψυχή μου μόνη.

Αὔγουστος 1921 Α. Γ. ΔΡΙΒΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΣΧΟΛΑΙ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ

Ἡ Ἑλλὰς ἐν τῇ Τέχνῃ καθ' ὅλον.—Ἡ Σημασία τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς Τέχνης.—Αἱ ἐπιδράσεις.—Ἡ Ἀνατολή.—Βυζαντινὴ Ἰταλία.—Ἀρχαὶ ἀναζητήσεως.—Ἕλληνες Ζωγράφοι ἐν τῇ Λύσει.—Συμαβύης, Γιῶττος.

Δὲν προτιθέμεθα ἐνταῦθα νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῆς Ἀρχαίας Τέχνης, οὔτε νὰ καταδείξωμεν τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ τὸ δαιμόνιον τῶν ἔργων τῶν κλασσικῶν χρόνων, ἤτοι τοῦ Φειδίου τοῦ Πολυγνώτου τοῦ Ζεύξιδος τοῦ Ἀπελλοῦ κ.λ.π. Δὲν σκοπεύομεν ἐπίσης νὰ ὀξίωμεν τὴν Ἑλληνιστικήν, τὴν Ἑλληνορωμαϊκὴν τὴν Πομπηϊανὴν κ.λ.π. Τὴν μεταχριστιανικὴν ἐποχὴν μελετοῦμεν καὶ τὴν κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους ἀναπτυχθεῖσαν τέχνην. Ἀλλ' ὅπου καὶ ἂν στραφῶμεν, καὶ οἱανδήποτε ἐποχὴν ἐὰν μελετήσωμεν ἐν πόρισμα πάντοτε ἐξάγομεν, ὅτι δηλαδὴ **ἡ Ἑλλὰς πρώτη ἀείποτε ὑπῆρξε ἡ πρόδρομος πάσης Τεχνικῆς προόδου** καὶ ἐν τῇ Ζωγραφικῇ καὶ τῇ Οἰκοδομικῇ καὶ τῇ Γλυπτικῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις τῆς Τέχνης τρόποις. Ὡς εἶναι γνωστὸν ἄλλως τε, ἐπ' ἐσχάτων μεγάλως ἐκρίθησαν οἱ ὁρίζοντες τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Γῆ τῆς Ἀνατολῆς ἐν ᾗ ὑπερβαλλόντος ἀνεπτύχθη ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ὑπῆρξε κατὰ τὸν τελευταῖον χρόνον ἡ **μοναδικὴ ἑστία** ἐρευνῶν πρὸς καθορισμὸν τῆς ἀναπτύξεως τῆς χριστιανικῆς Τέχνης. Μετὰ τὴν πολύκροτον ἐκείνην θεωρείαν τοῦ Ι. Στριγκόβσκι, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦ ἔργου του «**Orient oder Rom**» μετέθηκε τὴν ἕδραν τῆς πρώτης δημιουργίας τῆς τέχνης ἀπὸ τῆς Ρώμης εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἤτοι Συρία Μ. Ἀσία κ.λ.π πάντες οἱ σοφοὶ μετὰ φιλοπονίας ἀξιοθαυμάστου ἐρευνῶντες ἐβεβαιώθησαν, ὅτι ὄντως ἡ Ἑλληνικὴ ἐκείνη χώρα ὑπῆρξε ἡ πατρὶς τῆς χριστιανικῆς Τέχνης. Εἰς τὴν Συρίαν γίνονται οἱ θαυμάσιοι ἐκεῖνοι οἰκοδομικοὶ τύποι, τῶν ὁποίων τὸ κάλλος κρίνεται ἀπαράμιλλον. Ἐπίσης ἡ κοσμητικὴ τῶν μερῶν τούτων ἐκ συνδιασμῶν Ἑλληνικῶν-Ἀνατολικῶν προτύπων καὶ ἡ γλυπτικὴ τῶν τεμαχίων τῆς Mschatta—πόλεως ἀραβικῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Δαμασκοῦ εἰς Μέκινον—αἱ θαυμάσιαι ἐξ ὀγκολίθων ἀψίδες καὶ τὰ τοιαῦτα μαρτυροῦσι περὶ τῆς ὑψηλῆς **Ἑλληνιστικῆς** χριστιανικῆς Τέχνης, καθὼς καὶ αἱ τοιχογραφίαι τῆς Παλμιριανῆς κατακόμβας κ.λ.π. τὴν πρόοδον τῆς ζωγραφικῆς. Γενικῶς δὲ πᾶσα ἡ Αἴγυπτος καὶ ἰδίᾳ ἡ Μ. Ἀσία ἦν ὁ Στριγκόβσκι ἀποκαλεῖ **νέαν τῆς τέχνης γῆν** (Neüland der Kunst) ἀνέπτυξαν ἐπὶ βάσεων Ἑλληνικῶν, χριστιανικῶν, καὶ ἀνατολικῶν πρωτοφανῆ πολιτισμὸν καὶ ἔχνην. Ἀτὸ τῶν μερῶν τούτων κατόπιν ἐξηπλώθη καθ' ἅπαν τὸ νέον Κωνσταντίνειον κράτος ἡ κραταιὸν προστάτην εὐροῦσα τέχνη ἡ μετ' ὀλίγον κληθεῖσα Βυζαντινὴ καὶ ἡ κατασχοῦσα σύμπασαν τὴν χριστιανικὴν οἰκουμένην. Τὴν τέχνην λοιπὸν ταύτην ἀκολουθήσωμεν ἐν τῇ μορφώσει αὐτῆς διότι αὕτη ἀποτελεῖ τὴν **μοναδικὴν** ἐκδήλωσιν τοῦ τεχνικοῦ καὶ τοῦ πολιτιστικοῦ περιβάλλοντος κατὰ τοῦ μέσου χρόνου καὶ καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην, παρ' ὅλας τὰς περὶ τοῦ ἐναντίου φερομένας γνώμας τοῦ Ἀντωνίου Σπρένιερ καὶ ἐμμέσως τοῦ Λύπκε, καὶ τοῦ νεωτέρου Κλαϊνσμιτ καὶ ἄλλων, ἐν τῇ ἀντιλήψει περὶ τοῦ μοναδικοῦ τῆς τέχνης ταύτης ἡ ὁποία ὄντως ὑπῆρξε **ἡ κυρία τεχνικὴ ἐκδήλωσις** ἀφ' ἧς ἐξωρμήθησαν πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἐκδηλώσεις εἴς τε τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν, καὶ ἐν τῇ τέχνῃ δῆλον ὅτι τῶν Μουσουλμάνων καὶ τῶν Ρώσσων, καὶ τῶν Καρολινίων καὶ τῶν ἄλλων ἑσπερίων λαῶν, κατὰ τὸν χρόνον τῆς σκοτεινῆς ἐποχῆς.

Ἡ περιώνυμος αὕτη Βυζαντινὴ τέχνη ἡ γεννήσασα ἀφ' ἑνὸς τὴν πληθὺν μεγάλων χριστιανικῶν μνημείων καὶ ἡ μεταδώσασα τὰς καλλίστας τεχνικὰς ἀντιλήψεις εἰς τὴν ἄγονον ἐκείνην τότε καὶ στείραν ἐποχὴν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου κατὰ τὴν νεωτέραν τῶν ἐρευνῶν περίοδον διῆλθε στάδιον καταφρονήσεως καὶ μυκτηρισμῶν, ἕως οὗ ἀναγνωρισθῇ ὁ λαμπρὸς αὐτῆς χαρακτήρ. Τὴν ταυτην περιφρόνησιν μετὰ πικρίας ἀναφέρουσι καὶ ὁ Bayet, καὶ ὁ Κοντακώφ, καὶ ὁ Ντὶλ καὶ Ἔσσελλιγ εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν Βιβλίων αὐτῶν, ὑπεραμυνόμενοι διὰ τὸ κατὰ τῆς ἐξευγενείσης ἀδίκου αὐτῆς κατηγορίας! Τὴν τέχνην δὲ ταύτην. ἦν σήμερον τέλος πάντες θαυμάζουσιν, καὶ τῆς ὁποίας τὸν **κάλλιστον πανηγυρικὸν** μετὰ θαυμασίας ἐξάρσεως ἐξήγγειλε ὁ Στριγκόβσκι ἐν τῷ Βυζαντινῷ περιοδικῷ τοῦ Κρουμπάχερ (Τόμ. 1 σελ. 61-73 ἔτος 1892) ἐξέφραζε μόνον ὁ **Ἑλληνισμὸς** δημιουργήσας μνημεῖα ἀντάξια τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, καὶ ἰσάξια τῶν κλασσικῶν χρόνων τοῦ Φειδίου καὶ τοῦ Περικλέους. Ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ Μ. Ἀσία, ἡ Ραβέννα, ἡ Παλαιστίνη, ἡ Δαλματία, ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ἑλλὰς κλπ· εἰσὶν τὰ κάλλιστα μουσεῖα τῆς Τέχνης ταύτης. Ἐν Ραβέννῃ τῇ ἱστορικῇ πόλει τῆς Γάλλας Πλακιδίας καὶ τοῦ Θεοδωρίχου σώζονται περικαλῆ μνημεῖα τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ τῆς Γάλλας Πλακιδίας καὶ τῶν Γότθων. Τὸ Μαυσωλεῖον τῆς βασιλίσσης ταύτης τὸ Βαπτιστήριον τῶν ὀρθοδόξων, τὸ Βαπτιστήριον τῶν Ἀρειανῶν, ὁ Ἅγ. Ἀπολλινάριος ὁ νέος, ὁ Ἀπολλινάριος τῶν Κλάσσεων, ὁ Ἅγ. Βιτάλτος κλπ., τὰ περιώνυμα Μωσαϊκά, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Guiff καὶ τῶν ἄλλων εἶσιν ἡ ἐκφραστικωτέρα **δογματικὴ** ἀναλογία χριστολογικῶν τινων ζητημάτων μαρτυροῦσι τὴν ἀξίαν τῆς τέχνης ταύτης, ἡ ὁποία ὑπῆρξε ἐφάμιλλος καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ Κωνσταντινουπόλει. Ὁ Ἅγ. Γεώργιος, ὁ Ἅγ. Δημήτριος, ἡ Ἁγία Σοφία, ἡ Ἁγία Εἰρήνη, ὁ Σέργιος καὶ Βάκχος ἡ μεγίστη Ἁγία Σοφία τὸ πνεῦμα τῆς Βυζαντινῆς Τέχνης καὶ τὸ ὄνειρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἶναι ἔργα τοῦ Βυζαντινοῦ δαιμονίου. Αἱ θαυμάσιαι μικρογραφίαι τῆς Βιεννείας Γεννέσεως, τοῦ περιλάμπρου κώδικος τοῦ Ρουσσιανοῦ (Rossano) τοῦ ψαλτηρίου τῶν Παρισίων κλπ. αἱ συμβολικαὶ ἐκεῖναι καὶ ὡραιόταται παραστάσεις τοῦ Δαυὶδ μετὰ τῆς μελῳδίας προσωποποιημένης, τοῦ Ἠσαΐου μεταξὺ τῆς νυκτὸς καὶ τοῦ ὄρθρου καὶ τὸ τοιοῦτον ὁμολογοῦσι τὴν ἀνθοῦσαν χάριν καὶ τὴν Βυζαντινὴν ἐλευθέραν ἀντίληψιν μετὰ τὴν παράδοξον ἐκείνην ἐποχὴν τῶν εἰκονομαχικῶν ἐρίδων. Τέλος τὰ λαμπρὰ μικρογλυπτικὰ ἀριστουργήματα τοῦ ἐλεφαντοστοῦ κατὰ τὸν χρόνον τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν Κομνηνῶν τὰ Μωσαϊκὰ τοῦ Δύοντος Βυζαντινοῦ κράτους, καὶ αἱ εἰκόνες τῆς Περιβλέπτου καὶ τοῦ Ἁγίου

Μάρκου αἱ φέρουσαι τὰ ἴχνη τῆς Βυζαντινῆς ἐπιδράσεως ὁμιλοῦσι λίαν εὐγλώττως περὶ τῆς ὡραίας ταύτης τέχνης. Ἀλλὰ θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ ὁμιλήσωμεν διὰ μακρυτέρων περὶ τῆς καθαρᾶς Ἑλληνικῆς Βυζαντινῆς ταύτης τέχνης καὶ τῆς ἁγίας ταύτης ἀφοῦ σκοπὸν μόνον ἔχομεν νὰ καταδείξωμεν τὴν ἐπίδρασιν ταύτης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐν γένει. Ὁ Ἔσσελιγκ καὶ ὁ Κρουμβάχερ ἀμιλλώμενοι πρὸς τοὺς ἐρευνητὰς τῆς Τέχνης διήνοιξαν τὴν εὐρεῖαν ὁδὸν τῆς Βυζαντινῆς φιλολογίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ περιγράφοντες δι' ὡραίων γραμμῶν τὴν Βυζαντινὴν κίνησιν, καὶ τὴν ποιητικὴν μεγαλοφυίαν τῶν Ρωμανοῦ τοῦ μελῳδοῦ τοῦ μεγαλυτέρου ὑμνογράφου πασῶν τῶν ἐποχῶν τοῦ Ἀνδρέου, τοῦ Κοσμᾶ, τοῦ Δαμασκηνοῦ τῆς Κασσιανῆς κλπ. Οἱ σοφοὶ πάντες σήμερον καὶ τῆς Γαλλίας διὰ τῶν προδρόμων Uogué Bayet καὶ τῶν ἄλλων Σλουμπερζὲ Ντίλ μιλλὲ κ.λ.π. καὶ οἱ Γερμανοὶ διὰ τῶν πλείστων αὐτῶν σοφῶν Κράους, Κρουμβάχερ Χαΐζεμβεργ Βοίλφ Μπροκχάους Βίκωφ Χάζελωφ καὶ τῶν ἄλλων καὶ οἱ Ρῶσσοι διὰ τῶν Κονταχὼφ Αἰναλὼφ Ρεντὶν Σμυρνὼφ κ.λ.π. ἀνύψωσαν εἰς μέγαν βαθμὸν τὴν σπουδὴν καὶ ἐκτίμησιν τῆς Βυζαντινῆς ταύτης τέχνης ἡ ὁποία καὶ κατὰ τὴν γένεσιν καὶ ἀνάπτυξιν ὑπῆρξε προϊὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ἀλλὰ ἡ Τέχνη αὕτη τοῦ Βυζαντίου δὲν ὑπῆρχε μόνον παράγων σημαντικὸς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ ἐπὶ τοῦ τότε κόσμου ἐπέδρασε σημαντικῶς.

* * *

Οἱ ἱστορικοὶ τῆς τέχνης παραλλήλως πρὸς τὴν Βυζαντινὴν τοποθετοῦσι καὶ τὴν τέχνην τοῦ ***Ἰσλάμ.*** Ὁ Σπρένιερ ἐν τῇ πολιτίμῳ αὐτοῦ ἱστορίᾳ τῆς Τέχνης παραδέχεται τὴν ἀρχὴν ταύτην. Καὶ παρ' ἄλλοις τισὶ ἐπίσης ἐπικρατεῖ ἡ ἰδία εἰς τὴν μεσαιωνικὴν τέχνην πρέπει νὰ διαιρέσωμεν εἰς τοὺς ***δυὸ*** τούτους χωριστοὺς κύκλους, καὶ ἀκόμη εἰς ***τρεῖς*** διστοφους τοιούτους ἤτοι τῶν τῆς ***Βυζαντινῆς*** τῶν ***Ἰσλαμικῶν - Ἀραβικῶν*** ἐν Ἀραβίᾳ, Ἀνατολῇ, Ἀφρικῇ, Ἱσπανίᾳ (Κορδύβη κ.λ.π.) καὶ τῶν Δυτικῶν. Τινὲς ἠρνήθησαν τὴν ἀντίληψιν τούτων καὶ λίαν ὀρθῶς ἴσως διότι τὸ μνημεῖον τοῦ μέσου αἰῶνος περιέχεται ἡμῶν τὴν πεποίθησιν μᾶλλον ὅτι ἡ Μεσαιωνικὴ Τέχνη εἶναι μία καὶ ἑνιαία ἡ ***Βυζαντινὴ*** πᾶσαι δὲ αἱ λοιπαὶ δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὶ παραποίησις κατὰ φιλετικὸν καὶ γενικώτερον τρόπον τῆς Βυζαντινῆς ἴσως βαρβαρώτερον. Οὕτω παραδεχόμενοι τοῦτο ὀφείλομεν νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι ἡ Ἰσλαμικὴ Τέχνη ἡ Σλαυική, ἡ Ρωσσική, ἡ Δυτικὴ τοιαύτη (Ὀθώνειος, Ρομανική, Γοτθικὴ κ.λ.π.) ἦσαν Βυζαντινίζουσαι τέχναι ἔχουσαι δῆλον ὅτι τὴν Βάσιν Βυζαντινήν. Ἀλλὰ περὶ τούτου οὐδεμιᾶ σχεδὸν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Βεβαίως ἡμᾶς ἐνδιαφέρει κυρίως ἡ ἐπίδρασις τῆς Βυζαντινῆς ἐπὶ τῆς ***Δυτικῆς*** τοιαύτης, διότι ἐν τῇ ἀποστολῇ ἡ ἐπίδρασις ἦτο καταφανεστέρα.

(Συνέχεια) Ν. Δ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΤΩΝΗ ΤΣΕΧΟΦ

ΤΟ ΚΑΚΟΠΑΙΔΟ

Ὁ Ἰβὰν Ἰβάνιτσ Λάπκιν ἕνα ὄμορφο παλληκάρι κ' ἡ Ἄννα Συμεονόβνα Ζαμπλιτσκάγια νέο κορίτσι, κατέβηκαν κάτου στὴν ἀκρογιαλιὰ καὶ κάθησαν σένα μπάγκο ποὺ ἦταν τοποθετημένος μέσα σὲ πυκνοὺς κλώνους μιᾶς νιᾶς ἰτιᾶς. Ἔξοχη τοποθεσία! οἱ νέοι εἶχαν πάρει μαζί τους ἀγκίστρια, δίχτυα, κουτιὰ μὲ σκουλίκια—γιὰ δολώματα—κι' ὅλα τὰ εἴδη τῆς ψαρικῆς. Σὰν κάθησαν ἀρχίσανε ἀμέσως τὸ ψάρεμα.—Τί καλὰ ποὺ βρισκόμαστε πιὰ μόνοι! ἄρχισε νὰ τῆς λέει ὁ Λάπκιν, παρατηρώντας γύρω του. Ἔχω νὰ σᾶς πῶ πολλά, — Ἄννα Συμεονόβνα... πάρα πολλά... Σὰν σᾶς εἶδα γιὰ πρώτη φορά.... Τὸ δικό σας βλέπω τσιμπάει... Τότες, κατάλαβα, γιατὶ ζῶ στὴν κόσμο. Κατάλαβα ποὺ εἶνε ἡ εὐτυχία μου ποὺ ἔπρεπε νὰ ἀφιερώσω ἀπ' ἕνα καθήκον γιὰ τὴν ἔντιμη καὶ βασανισμένη ζωή μου... Φαίνεται πὼς εἶνε μεγάλο... τσιμπάει. Σὰν σᾶς εἶδα, σᾶς ἀγάπησα γιὰ πρώτη φορά, σᾶς ἀγάπησα μὲ μεγάλο πάθος! Μὴ διάζεστε νὰ τὸ τραβήχτε... ἀφεῖστε νὰ τσιμπήσει καλύτερα. Πέτε μου λατρεία μου, σᾶς ἐξορκίζω, μπορῶ νἄχω ἐλπίδα — ὄχι σὰ πιθανότη ὄχι—δὲν εἶμαι ἄξιος γὼ γι' αὐτή, οὔτε τολμῶ καθόλου καὶ νὰ τὴ σκεφτῶ, μπορεῖ νἄχω ἐλπίδα σέ... τραβεῖχτε το!

Ἡ Ἄννα Συμεονόβνα σήκωσε τὸ χέρι της πρὸς τὰ πάνω μὲ τὸ ἀρμίδι, τῶσυρε κ' ἔβγαλε μιὰ κραυγή. Στὸ κενὸ ἅστραφτε ἕνα ψαράκι ἀργυροπράσινο.

Θέ μου! μιὰ πέρκα! ὄχ, ἀχ!... γλήγορα ξέφυγε!...

Ἡ πέρκα ξέφυγε ἀπ' τἀγκίστρι, πήδηξε πάνω στὸ χορτάρι κι' ἀπὸ κεῖ μπλοῦμ στὸ νερὸ πάλι. Μὲ τὴ φόρα νὰ πιάσει τὸ ψάρι, ὁ Λάπκιν, ἀντὶ γιὰ τὸ ψάρι, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ἔπιασε τὸ χέρι τῆς Ἄννας καὶ τὄφερε μηχανικὰ στὰ χείλη του... Κείνη τράβηξε τὸ χέρι της, μὰ ἦταν ἀργὰ πιά, τὰ χείλη των μὲ μιὰ ἔμφυτο ὁρμὴ ἀνταλλάξανε ἀσπασμό. Αὐτὸ συνέβηκε χωρὶς νὰ τὸ θέλουν... Ὕστερα ἀπ' τὸ πρῶτο φιλὶ καὶ δεύτερο, ὕστερα ὅρκοι, διαβεβαιώσεις!... Εὐτυχισμένες στιγμές. Ὅμως σαυτὴ τὴν ἐπίγειο ζωὴ δὲν ὑπάρχει κανμιὰ ἀπόλυτος εὐτυχία. Ἡ εὐτυχία τὶς πολλὲς φέρνει τὴ δηλητηρίαση στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό σου, εἴτε δηλητηριάζεται ἀπὸ ἀπὸ κάτι τὶς ποὺ δὲν τὸ χρωάει ὁ νοῦς σου. Τὸ ἴδιο καὶ σαυτὴ τὴ περίσταση. Τὴ στιγμὴ ποὺ οἱ νέοι φιλιόντουσαν ξαφνικὰ ἀκούστηκε ἕνα γέλιο. Γύρισαν τὶς ματιές των κατὰ τὸ ποτάμι καὶ μείνανε σαστισμένοι. Μὲς τὸ νερὸ ἕως τὴ μέση στεκόταν ἕνα γυμνὸ παιδάκι. Ἤτανε ὁ Κέλλιας μαθητὴς τοῦ Γυμνασίου, ἀδερφὸς τῆς Ἄννας Συμεονόβνας. Στεκόταν μὲς τὸ νερό, κύταζε τοὺς νέους καὶ μειδιοῦσε πονηρά:

—Α. ἀ. ἀ. Φιλιόσαστε! ἐφώναξε ὁ μικρός. Καλά. καλά... θὰ τὸ πῶ τῆς μαμᾶς.

—Γὼ σὲ νομίζω γιὰ τίμιο παιδί, ψυθίρισεν κοκκινίζοντας ὁ Λάπκιν, ὅμως νὰ κάθεσαι νὰ κατασκοπεύεις εἶνε πρόστυχο πράμα καὶ νὰ τὸ θέλεις νὰ τὸ προδώσεις εἶνε ἀποτρόπαιο, σιχαμερό. Σὲ φαντάζομαι γιὰ τίμιο κ' εὐγενικὸ παιδάκι...

—Δόσε μου μιὰ δραχμὴ νὰ μὴν τὸ πῶ, εἶπε τὸ εὐγενικὸ παιδάκι, ἀλλιῶς, θὰ τὸ πῶ.

Ὁ Λάπκιν ἔβγαλε ἀπ' τὴ τσέπη του μιὰ δραχμὴ καὶ τὴν ἔδωκε στὸ Κέλλια. Κεῖνος ἔσφυξε τὴ δραχμὴ στὴ βρεγμένη χούφτα του, σφύριξε κ' ἔπεσε πάλι στὸ νερό. Κι' οἱ νέοι ἀπ' αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν ξαναφιλήθηκαν πιά.

(Συνέχεια) (Μετάφρασις) Μ. ΚΑΣΤΡΙΤΗΣ

Ἀπὸ τὸ Α.' Γυναικεῖον Συνέδριον

Η ΕΠΤΑΝΗΣΙΑ

(Συνέχεια)

Συχνὰ ἤκουε τὸν πατέρα της παραπονούμενο, ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς ἀγάπης της πρὸς τὴν μελέτην, ἐλησμόνει τὰς οἰκιακὰς ἐργασίας, καὶ παρημέλει τὰ ἐργόχειρα.

Δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι εὑρέθη πρὸ ἑνὸς χάους. Δὲν ἔφθανε μόνον ὁ κόπος, διὰ νὰ μάθῃ μόνη τὸ κάθε τι. Τὴν ἐβασάνιζε καὶ ἡ σκέψις ἂν αὐτὸ ποὺ κάμνει εἶναι ὀρθόν. Πῶς θὰ τὸ ἐγνώριζε, ἐφ' ὅσον ἤκουε νὰ κατηγοροῦν διαρκῶς τὰ πολλὰ γράμματα;

Πόσας ἡμέρας ἀπελπισίας, γεμάτας ἀπὸ τὴν φρικτὴν μελαγχολίαν τῆς ἀμφιβολίας ἐπέρασε!

Μὰ μ' ὅλα τὰ ἐμπόδια ποὺ τῆς παρησιάζοντο, τὴν βλέπομεν ἀκλόνητον, νὰ μανθάνῃ μόνη τὴν ἰταλικήν, μ' ἕνα βιβλίον ὀνομαζόμενον Fior di Virtù καὶ νὰ γράφῃ εἰς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν συνθέσεις ἰδικάς της. Τὴν βλέπομεν ἀκόμη, νὰ μανθάνῃ μόνη τὴν γαλλικὴν ἐντὸς 40 ἡμερῶν, νὰ ἐννοῇ τὸ κάθε γαλλικὸν βιβλίον, καὶ ἐντὸς δύο μηνῶν νὰ στέλνῃ εἰς τὸν πατέρα της τὴν πρώτην ἐπιστολὴν γαλλιστί. Τὸ γράμμα τοῦτο, δὲν εἶχε σχεδὸν κανένα λάθος. Συνέθεσε στίχους, μύθους διαλόγους.

Εἶναι ἐπίσης αὐτοδίδακτος εἰς τὴν ζωγραφικήν. Ἀντέγραφεν ἀπὸ ἄλλας εἰκόνας, περιβόλια, παλάτια, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν φράσιν της «**δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ θεωρηθοῦν ἀντίγραφα, ἀλλὰ τύποι**».

Συνέθεσε μύθους εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν.

Μοῦ κακοφαίνεται ποὺ δὲν ἔχω τὰ πρῶτα μου συνθέματα, — λέγει ἡ ἰδία — καὶ τοιαύτης λογῆς, δὲν εἰμπορῶ ν' ἀντιγράψω ἐδῶ κάτω ὀλίγον τι ἀπ' αὐτά, διὰ νὰ δείξῃ τὶ δύναται νὰ κάμῃ ἡ φύσις, χωρὶς τὴν βοήθειαν τῆς τέχνης. Τὴν 2αν Ὀκτωβρίου 1801 ἐγεννήθη. Τὸ ὄνομα τοῦ πατρός της ἦτο Φραγκίσκος Μουτσᾶς, τῆς δὲ μητρός της Ἀγγελικὴ Σιγούρου. Καὶ οἱ δύο ἐκ τῶν ἀριστοκρατικωτέρων οἰκογενειῶν τοῦ τόπου μας.

Ἀπογοητευμένη ἐκ τοῦ φοβεροῦ περιορισμοῦ καὶ τῆς μονοτονίας, προσεπάθει μὲ κάθε τρόπον νὰ πείσῃ τοὺς γονεῖς της νὰ γίνῃ καλογριά. Αὐτοὶ ὅμως ἔμενον ἀνένδοτοι. Ὡς ποὺ εἰς ἡλικίαν 28 χρονῶν ἠρραβωνίσθη τὸν Νικόλαον Μαρτινέγκον. Ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 31 χρονῶν τὴν 9ην Νοεμβρίου 1832, 16 ἡμέρας μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ υἱοῦ της Ἐλισαβέτου.

Ἡ λύπη της διότι ἀπέθνησκεν ἦτο μεγάλη, ἐπειδὴ τὰ διάφορα συγγράματά της θὰ περιεφρονοῦντο, καὶ θὰ τὰ ἔδινεν ὁ ἀδελφός της διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθοῦν οἱ ὑπηρέται εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἐνῶ αὐτὴ τὰ ἠγάπα, ὡς μητέρα τὰ παιδιά της. Εὐτυχῶς τὰ χειρόγραφά της, φυλάσσονται ἀκόμη ἀπὸ τοὺς ἐγγόνους της.

Ἄλλο μαρτύριον διὰ τὴν Ἑπτανησίαν ἦσαν τὰ μοναστήρια. Διὰ λόγους κερδοσκοπικοὺς καὶ κληρονομικούς, οἱ γονεῖς ἔκλειον τὰς κόρας των εἰς τὰ μοναστήρια, ὑποσχόμενοι εἰς αὐτὰς ὅτι θὰ γίνουν ἡγουμένισσαι. Οὕτω ὑπῆρχον πολλὰ μοναστήρια. Ἕνεκα ὅμως τῶν πολλῶν καταχρήσεων ἡ Ἐνετία ἔκαμε νόμον εἰς τὰ 1349. Εἰς ὅλην τὴν Ἑπτάνησον ἦσαν γυναικεῖα μοναστήρια. Καὶ εἰς τὴν Ζάκυνθον ὑπῆρχον δύο. Τὸ ἕνα ἦτο εἰς τὸ Φρούριον ὅπου ἦτο ἡ παλαιὰ πόλις, τὸ δὲ ἄλλο εἰς τὴν πόλιν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἦτο ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον, ὅστις ἐθεωρεῖτο ὁ Πολιοῦχος τῆς νήσου πρὸ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, τὸ δὲ ἄλλο εἰς τὸν Ἅγιον Νικόλαον τῶν ξένων. Ἐπὶ Ἀγγλικῆς προστασίας, ἐγένετο τὸ Μοναστήριον τῆς Μητροπόλεως, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπῆγαν αἱ καλογραῖαι καὶ τῶν δύο προηγουμένων. Τὰ δύο πρῶτα διελύθησαν.

Αἱ μοναχαὶ ἐπροικίζοντο. Τὸ συμβούλιον Κερκύρας ἐν ἔτει 1670 ἐψήφισε νὰ λαμβάνῃ ἐτησίως ἑκάστη μοναχὴ 60 δουκάτα. Αἱ μητέρες ἠδύναντο νὰ δώσουν, εἰς τὰς μοναχὰς κόρας των ἐκ τῶν ἰδικῶν τους, εἴτε 1000 δουκάτα διὰ μιᾶς, εἴτε 60 ἐτησίως.

Αἱ πτωχαί, εὐγενοῦς καταγωγῆς, ἐπιτρέπετο νὰ μένουν στὸ μοναστήρι ἄνευ τῆς δόσεως τῶν χρημάτων. Ἐπίσης ἐπετρέπετο νὰ μένουν προσωρινῶς καὶ αἱ χῆρες.

Ἄλλην ἀδικίαν ὑφίσταντο αἱ γυναῖκες ἀπὸ τὸ Ἐνετικὸν **Στατοῦτο** καὶ κατόπιν ἀπὸ τὸν Ἰόνιον Κώδικα. Διότι οἱ Ἑπτανήσιοι εἶχον τόσον συνειθίσει τοὺς Ἐνετικοὺς νόμους, ὥστε, οἱ κατόπιν νομοθέται, νὰ ἔχουν εἰς τὸν Ἰόνιον Κώδικα, πλεῖστα ἐκ τῶν περιεχομένων εἰς τὸ **Στατοῦτο**. Συμφώνως μὲ τοὺς νόμους αὐτοὺς ἐκληρονόμουν, τὸν πατέρα καὶ πᾶσαν περιουσίαν προερχομένην ἀπὸ αὐτόν, μόνον τὰ ἀρσενικά. Μόνον τὴν περιουσίαν τῆς μητρὸς ἐκληρονόμουν ἄρρενα καὶ θήλεα. Ἡ κόρη ἀφοῦ ἐλάμβανε τὴν προῖκα της δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ πάρῃ τίποτ' ἄλλο. Ὡς προῖκα δέ, ἠδύνατο νὰ πάρῃ καὶ τὸ τέταρτον τῆς μητρικῆς περιουσίας, ἂν ἤθελε συνεναίσει εἰς τοῦτο καὶ ὁ ἄνδρας της.

Ἀλλὰ ἀπὸ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1920, ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν ὁ καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα λειτουργῶν περὶ κληρονομίας νόμος.

Καὶ ὅμως ἐν τῷ μέσῳ τόσων περιορισμῶν ἡ Ἑπτανησία ἔδρασεν ὑπερανθρώπως καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία, καὶ παρουσίασε διὰ τῆς πολυτίμου ἀνατροφῆς της τέκνα ἐπιφανῆ. Ἡ Ἑπτανησία ἀνέθρεψε τὸν Βαλαωρίτην, τὸν Σολωμόν, τὸν Σπυρίδωνα Θεοτόκην, τὸν Εὐγένειον Βούλγαρην, τὸν Ἠλίαν Μηνιάτην, τὸν Νικηφόρον Θεοτόκην, τὸν Ἐμμανουὴλ Θεοτόκην, τὸν Μάντζαρον, τοὺς Προσαλέντας, τὸν Φώσκολον, τὸν Μάριον Πιέρη, τὸν Νικόλαον Δελβενιώτη, τὸν Σπυρίδωνα Πετριτίτην, τὸν Κάλβον κ. ἀ. ποὺ ἀποτελοῦν δόξας ἑλληνικάς.

Ἂν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην παρ' ὅλα τὰ ἐμπόδια, παρουσίαζε δράσιν ἐξαιρετικήν, δύναταί τις νὰ φανταστῇ, πόσον εὐρὺ μέλλον θὰ ἔχῃ τώρα, ποὺ εὑρίσκεται εἰς σχετικὴν ἐλευθερίαν.

Ἂν κατόρθωσε νὰ διαπρέψῃ αὐτοδίδακτος ἡ Ἐλισάβετ Μουτσᾶ, ἐν μέσῳ τῶν γενικῶν ἀποδοκιμασιῶν ποὺ ἐδέχετο διὰ τὰς ἰδέας της, πολὺ περισσότερον θὰ δράσῃ ἡ σημερινὴ Ζακυνθία, ἡ ὁποία ναὶ μὲν δέχεται ἀκόμη ἐρωτικὰ λόγια, καὶ ἀποδοκιμασίας διότι θέλει νὰ πάρῃ τὴν ἐλευθερίαν της, ἀλλ' ὅμως δὲν εὑρίσκεται ὑπὸ περιορισμόν.

Ἡ σημερινὴ Ζακυνθία, εἰμπορεῖ νὰ πῇ κανείς, δὲν ἔχει τὴν φιλομάθειαν τῆς Μουτσᾶ, διότι μ' ὅλην τὴν ἐλευθερίαν ποὺ ἔχει, δὲν βλέπομεν πολλὰς διανοου-

μένας. Ἔχει ὅμως ἐπιθυμίαν νὰ ἐργασθῇ. Οὕτω βλέπομεν τὶς ζακιθινοπούλες νὰ ἐργάζονται εἰς τὰ διάφορα γραφεῖα ὡς ὑπάλληλοι ἀπὸ τὸ πρωΐ εἰς τὸ δράδυ. Εἰς τὸ πρόσωπόν τους φαίνεται ἡ εὐτυχία διότι, ἐλεύθερες πλέον δύνανται νὰ δείξουν, ὅτι καὶ αὐταὶ μποροῦν νὰ κάμουν ὅσα καὶ οἱ ἄνδρες, μποροῦν νὰ δείξουν τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς των τρέφουσα διὰ τῆς ἐργασίας των πολυμελῆ οἰκογένειαν. Ἂν καὶ προηγουμένως, ἔκαμνον τὸ ἴδιο κρυφά. Πόσες ἐξενυχτοῦσαν κεντῶσαι, διὰ νὰ θρέψουν τοὺς γονεῖς τους, ἢ καὶ τὰ μικρότερα ἀδέλφια τους! Ἡ πόσες, δὲν ἠργάζοντο, διὰ νὰ παρουσιάζονται ντυμένες πολυτελέστατα καὶ νὰ γυρίζουν εἰς τὴν πλατεῖαν, οἱ χασομέρηδες ἀδελφοί των τὰς Κυριακάς!

Ἀλλὰ τώρα πιά, ἡ Ζακυνθία εἰμπορεῖ νὰ δράσῃ ὅσον θέλει, ἔχει ἐλευθερίαν, ἀδιάφορον ἂν μερικοὶ μὲ τὰς ἰδέας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὴν κατακρίνουν.

ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

HENRI HERTZ

(Σ. Μ.—Ἡ παρακατεινὴ μελέτη ἀναφέρεται στὴν κίνηση γιὰ τὴν ἐλευθερία τοῦ σύγχρονου γαλλικοῦ λυρισμοῦ καὶ διαγράφει μιὰ γενικὴ ἄποψη ἀπάνω στὴ ποίηση. Ὁ Henri Hertz ἀνήκει στὴ γενεὰ τῶν ποιητῶν ποὺ κατάγονται ἀκριβῶς ἀπὸ τὸν Mallarmé, τὸν Rimbaud καὶ τὸν Laforgue. Ὁ Hertz ἔχει ὡς τώρα δημοσιεύσει: «Quelques Vers!», «Les Mécréants» κοινωνικὸ ἔργο σὲ τέσσερες πράξεις. «Les Apartés», «Lieux Communs», «Sorties» ἔργο σὲ πρόζα κ.τ.λ.)

ΕΡΕΥΝΑ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΛΥΡΙΣΜΟΥ

Ἂς δοῦμε τὶ γίνεται ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνα καὶ πέρα μὲ τὰ δυὸ μεγάλα ρεύματα, τὸ κλασσικὸ καὶ τὸ ρομαντικό.

Τὸ ρεῦμα τοῦ ρομαντισμοῦ ἁπλώθηκε σὲ ποταμὸ μὲ πλατειὰ κι' ἄγρια γυρίσματα μέσα σὲ ἀκατάστατες ὄχθες· ὁ ποταμὸς αὐτὸς τελειώνει σ' ἕνα ἀπέραντο δέλτα, τοῦ ὁποίου τὰ καλάμια σὲ μεγάλο ἀριθμὸ εἰσδύουν κι' ἀχτινοβολοῦν μέσα σὲ πλήρη πρόζα. Αὐτὸ τὸ μεγάλο δέλτα εἶναι μιὰ συνέχεια ἐπαναστάσεων· δημιουργήματα τῆς στιγμῆς, ἐφευρέσεις χωρὶς τέλος· θρασεῖα παραφορὰ ρομαντικῆς λαμπρότητος. Ἐσωτερικοὶ πυρετοὶ τόσοι θερμοὶ ποὺ συγκλονίζουν καὶ μεταφέρουν τὴ διάταξη τῶν λέξεων καὶ ποὺ γεννᾶνε συντομίες. Συγχρόνως ἔρχονται ν' ἀνακατωθοῦν οἱ μακρυνὲς πνοὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, γιατὶ αἰσθάνεται κανεὶς ὅτι βρίσκεται στὸ στόμιο τῶν αἰώνων, στὸ σημεῖο ὅπου ἡ γενέθλιος εὐαισθησία ρίχνεται ὁλάνοιχτη μπρὸς σ' ὅλα τὰ μυστικὰ τοῦ κόσμου. Ποτὲ ὁ γαλλικὸς λυρισμὸς δὲν ἐδείχτηκε τόσο γενναῖος καὶ τόσο ἄπλιστος. Μιὰ ἀνάγκη ἑνὸς ἀπείρου σφυγξίματος τὸν ἐμνέει καὶ περικυκλώνει πρὸς ἄπειρες ἐκτάσεις μιὰ πλουσιοπάροχη πεῖρα.

Σὲ μερικοὺς αὐτὴ ἡ βράζουσα πλεισμονὴ φαίνεται γιὰ τρέλλα. Εἴμεθα τρελλοί, ἔστω! Rimbaud, Laforgue, Verlaine, ποιὲς ἦταν οἰτύγες σας! Μὲ ποιὰ ἀτυχία, μὲ ποιὰ ἐξωρία χτυπηθήκανε οἱ ποιητὲς ποὺ κατέβηκαν ἀπὸ τὰ μεγάλα σκαλιὰ τοῦ Beaudelaire.

Καὶ νὰ ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα μιὰ γενικὴ ἄποψι:

Ἀπάνω στὸ ρομαντισμὸ βρίσκονται ἀγκαλιασμένοι ὁ Beaudelaire κι' ὁ Mallarmé. Ὁ Beaudelaire παρὰ τὴν ἀσταμάτιστη παραφορά του νὰ βγάζῃ λυρισμὸ κι' ἀπ' αὐτὴ τὴ λάσπη, εἶναι θρεμμένος μὲ τὴ σατανικὴ δυστυχία τοῦ Edgar Poë. Ὁ Mallarmé συνέλαβε μιὰ ἐπιστήμη φράσεως ποὺ ἀντικαθιστᾶ τὴν ἀσφάλεια τοῦ λογικοῦ φωτὸς μὲ ἀπότομες ἀστραπές, καὶ τὴν περιγραφὴ τῆς ἐπιφανείας τῆς ψυχῆς μὲ τὸ ὅραμα τῶν ἀβύσσεών της, ὅπου τὰ σκότη φαίνονται διαφανῆ.

Ὁ Rimbaud, ὁ Laforgue κι' ὁ Verlaine ξεδιπλώνουν καὶ πολλαπλασιάζουν τὰ ἀντιφεγγίσματα αὐτοῦ τοῦ λυρισμοῦ τῶν λάμψεων.

Τότε σχηματίζονται αὐτὰ τὰ κέντρα τῆς ἐποχῆς:

Ἡ «Vogue» μὲ τὸ Gustave Kahn, ἡ «Revue Indépendante» μὲ τὸν Edouard Dujardin, ἡ «Art Indépendant» μὲ τὸν Edmond Bailly. Καὶ ἀπὸ κεῖ πέρα βγαίνουν οἱ: Paul Claudel, Andrè Gide, Georges Polti, Louis Dumur, Henri de Régnier, Saint- Pol-Roux, Andrè Fontainas, Ferdinand Hérold κι' ὅλοι αὐτοὶ ποὺ ἀργότερα σχηματίσανε τὴ φήμη τοῦ Mercure de France.

Μετὰ ἔρχονται στὸ φῶς: Les Ecrits pour l' Art, L' Ermitage, Vers et Prose, La Phalange, La Nouvelle Revue Française. Οἱ Renè Ghil, Andrè Gide, Paul Fort, Jean Royère ἑνώνουν στὴ πρωτοβουλία τῶν ἀτομικῶν των ἔργων, τὴ βαθειὰ ζωὴ συγγενικῶν ἐμπνεύσεων ἑνωμένων νοντὰ σ' αὐτούς. Φιλοξενεία μιᾶς ἀτελειώτου εὐκαμψίας. Εἴπανε συμβολικὴ σχολή. Ἡ λέξις γεννήθηκε ἀπὸ ἕνα σπινθηροβόλημα πνεύματος τοῦ Jean Moréas ἢ ἀπὸ καμμιὰ ἄλλη τύχη. Ὑπάρχει σχολὴ λιγώτερο κλειστή; Ἡ ἐλευθερία ἡ πιὸ ποικίλη ἦταν τοῦ λοιποῦ ἡ ἀρχὴ τοῦ λυρισμοῦ.

Στὴν Vers et Prose καὶ στὴν Phalange συναντήθηκα μὲ τοὺς Guillaume Apollinaire, Max Jacob, Andrè Salmon, John Antoine Nau, Roinard, Louis de Gonzague Frick, Ferdinand Divoire, Andrè Spire, Henri Strentz, Guy Lavaud, Georges Duhamel, Jules Romains, Charles Vildrac, Renè Arcos, Emile Cottinet, Luc Durtain, Louis Maudin, Charles Adolphe Cantacuzéne κ.τ.λ.

Ἐὰν οἱ τρεῖς πρῶτοι καὶ ἐγὼ ὑπερασπίσαμε πρὸ παντὸς τὰ δίκαια μιᾶς φαντασίας ἀδέσμευτης σὲ κάθε φόρμα, ἐὰν οἱ Louis de Gonzague Frick, Andrè Spire, Henri Strenz, Guy Lavaud δὲν λαμβάνουν μέρος στὶς κλειστὲς συναθροίσεις, ἐὰν τοὔναντίον οἱ Georges Duhamel, Jules Romains, Charles Vildrac κ.τ.λ. εἶναι ἑνωμένοι κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τῶν unanimistes, ἐὰν ὁ Nicolas Beauduin ἐδημιούργησε τὸν paroxysme (παροξυσμόν,) ἐὰν ὁ Ferdinand Divoire ἔγραψε ποιήματα simultanéistes (ταυτοχρονιστικά), αὐτὰ εἶναι μονάχα λεπτὲς διακρίσεις μεθόδων καὶ χαραχτήρων. Τὴν στιγμὴ τῆς ἀναχωρήσεως δὲ βρέθηκαν ἐμπόδια. Ἀπὸ τότε ὁ δρόμος μένει πάντοτε χαραγμένος ἀπὸ πηδήματα καὶ ἐκπλήξεις. Στὸ σύνολο ὑπάρχει ἕνα ζωηρὸ γοῦστο μακρυᾶς καὶ ἐλεύθερης ἐκφράσεως, τῆς ὁποίας κυριαρχεῖ ἀπ' ἄνω ἀπ' ὅλα ὁ χειρισμὸς τοῦ ἐλεύθερου στίχου καὶ τοῦ κομμένου ρυθμοῦ, μοιρασμένος κάτω ἀπὸ διάφορες φόρμες.

Ἀκόμα καὶ τώρα ἐξακολουθεῖ τὸ φανέρωμα, κι' ἔρχονται οἱ νέοι: Blaise Cendrars, Marcel Millet, Paul Reverdy, Jean Cocteau, Paul Morand, Marcello-Fabri καὶ αὐτοὶ ποὺ τοὺς λένε dadaïstes (ντανταϊσταὶ) καὶ αὐτοὶ ποὺ εἶναι antidadaïstes (ἀντιντανταϊσταὶ) προεκτείνουν τὸν δρόμο ποὺ ἐχάραξαν

οἱ Alfred Jarry, Apollinaire, Max Jacob, Renè Ghil, Vielè - Griffin. Νέα περιοδικὰ φανερώνονται: La Revue de l' Epoque, la Vie des Lettres, les Cahiers Idéalistes, les Cahiers d' aujourd hui, Action:.

Ἀνάμεσα ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐπαναστατικὴ ἀφθονία διακρίνει κανεὶς ἀκόμα τὰ δυὸ μεγάλα παλιὰ ρεύματα: Μάλιστα.

Ἀλλὰ οἱ παλιοὶ ποταμοὶ ἐξωκύλανε στὴ λάσπη. Τὸ πλῆθος ποὺ τοὺς περιτριγυρίζει ἀκόμα, βλέπει νὰ ναναγοῦν κοντὰ στὴν Γέφυρα τῶν Τεχνῶν, τὰ σημαιοστόλιστα βαπόρια τοῦ Rostand, τοῦ Miguel Zamacoïs, τὰ λαμπερὰ ἀπὸ χρυσάφι βαπόρια τοῦ Jean Richepin, καὶ τὰ λουλουδένια βαπόρια τῆς κυρίας de Noailles καὶ τοῦ Henry Bataille.

(Μετάφραση) ΓΙΑΝ. ΚΑΨ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

JEAN MORÉAS «*Στροφὲς*» *Μετάφραση Τέλλου Ἄγρα*.

Ὁ κ. Ἄγρας ὁ τόσο συμπαθητικὸς καὶ τόσο ἀγαπητὸς ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς νέους μας λογοτέχνες ἔβγαλε τὸ πρῶτο του βιβλίο. Τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι μιὰ παλιὰ μεταφραστικὴ ἐργασία, ποὺ ἐκδίδεται τώρα, ποὺ ἐκδίδεται λίγο ἀργά. Ἀπὸ τὴ «Διάπλαση», ἀπὸ τὸ «Βωμὸ» καὶ ἀπὸ τὰ «Γράμματα» ὁ κ. Ἄγρας κατέκτησε ἀμέσως δυνατὲς συμπάθειες στὸ φιλολογικό μας κόσμο. Ἀργότερα στοὺς «Νέους» καὶ στὴ «Μοῦσα» ἔδειξε μιὰ δυνατὴ πρόοδο τοῦ καλλιτεχνικοῦ του ταλέντου.

Οἱ «Stances» οἱ τόσο γνωστὲς γιὰ τὶς μεταφραστικές τους δυσκολίες, ποὺ ἀπάνω τους σκόνταψαν τόσα ταλέντα, ὥστε νὰ χαραχτηρισθοῦνε καὶ ἀμετάφραστες, βρέθηκαν καλλιτεχνικὰ ἀποδοσμένες ἀπὸ τὸν νέο μας μεταφραστῆ. Ὁ κ. Ἄγρας μετέφρασε ὅλες τὶς στροφὲς ποὺ εἶναι περίπου 90. Ἀπὸ τὶς στροφὲς αὐτὲς ἡ XI (τοῦ πρώτου βιβλίου), ἡ IX (τοῦ δεύτερου), ἡ I, IV (τοῦ τρίτου) καὶ ἡ II (τοῦ ἕκτου) εἶναι ἴσως οἱ ὡραιότερες ποὺ ἔγραψε ὁ Moréas. Μέσα στὰ ἕξη βιβλία τῶν στροφῶν εἶναι τραγουδισμένα τὸ Παρίσι, ἡ ζωή, τὰ δέντρα, τὰ λουλούδια, τὰ βουνά, τὸ φεγγάρι, οἱ κάμποι, οἱ θάλασσες μ' ἕνα δυνατὸ καὶ μελαγχολικὸ χρωματισμό. Νὰ ἡ δεύτερη στροφὴ τοῦ ἕκτου βιβλίου:

Συλλογισμένος, ἔρημος, τὶς στράτες θὲ νὰ πιάσω,
κάτω ἀπ' τὸν ἄτονο οὐρανό, ποὺ παραιτᾶ ἡ χαρά,
κι' ἀπ' τῆς λεύκας, χαμηλά, τὰ πόδια θ' ἀγκαλιάσω,
μὲ τὴν καρδιὰ ἄλην ἔρωτα, τὰ φύλλα τὰ νεκρά.

Τὸν ἄνεμο καὶ τὰ πουλιά, πού, σὰ νυχτόγη, κράζουν,
χαμοπετῶντας γύρω ἀπ' τὰ σταρτά, θ' ἀφγκραστῶ·
πλᾶ στὰ θλιμμένα τὰ νερά, σιοὺς κάμπους ποὺ βρα-
[δυάζουν,
τὸν τάφο θέλω, τὴ ζωή, μακρειὰ νὰ ὀνειρευτῶ.

Τ' ἄπλαστα νέφη ἡ παγωνιὰ θὰ τὰ στηλώσῃ γύρω,
κ' ἡ δύσι θὰ πεθάνῃ ἀργὰ στὴν πάχνη τὴ χλωμή,
κι' ἐγώ, ἀπ' τὸν κάμπο, στοῦ ἀγροῦ τὸ σύνορο, θὰ γείρω
τότες, νὰ κόψω, εἰρηνικός, τοῦ πόνου τὸ ψωμί.

Αὐτὴ ἡ στροφὴ ποὺ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ὡραιότερες τοῦ Moréas, ἦταν καὶ ἡ πιὸ ἀγαπητὴ καὶ στὸν ἴδιο. Καὶ πολλὲς φορὲς ὅταν τὰ βράδυα γύριζε μὲ τὸ μονόκλ καὶ τὸ μπαστοῦνι του ὅπως πάντα στὰ φιλολογικὰ καφενεῖα τοῦ Παρισιοῦ, καὶ τύχαινε πουθενὰ ἡ φιλολογικὴ συζήτηση νὰ μεταβληθῇ σὲ καυγᾶ, τότε ὁ Moréas ξαφνικὰ ἄρχιζε ν' ἀπαγγέλῃ στίχους του καὶ συνήθως αὐτὴ τὴ στροφή του: κι' ὅλοι τότε παύανε κι' ἄκουγαν τοὺς θείους στίχους.

Τὶς «Stances» τοῦ Moréas τὶς ἔχουνε μεταφράσει ἀρκετοὶ ἕως τώρα στὰ ἑλληνικά. Ἂν τὶς διάβαζε ὅλες αὐτὲς τὶς μεταφράσεις τῶν Στροφῶν του ὁ Moréas, μοῦ φαίνεται ὅτι θὰ διάλεγε καὶ θὰ κρατοῦσε μονάχα τὴ τελευταία μετάφραση τοῦ κ. Ἄγρα.

Ἐχτὸς τοῦ τόμου αὐτοῦ τοῦ Moréas ὁ κ. Ἄγρας μᾶς ἔχει ὡς τώρα δώσει μεταφράσεις καὶ ἀπὸ τὰ «Poémes et Sylves», «Syrtes», Pélerin Passioné» καὶ «Cantilénes». Ἀλλὰ ἡ μεταφραστικὴ ἐργασία τοῦ κ. Ἄγρα δὲ σταματάει στὸν Moréas· Προχωρεῖ στὸν Verhaeren καὶ στὸν Verlaine· στὶς μεταφράσεις τῶν δύο τελευταίων ἀφίνει πιὰ τὴ ρίμα ὁ μεταφραστὴς καὶ κυττάει μονάχα πῶς ν' ἀποδώσῃ καλύτερα τὸ πρωτότυπο. Ἐχτὸς αὐτῶν ἔχει μεταφράσει ἀκόμα Ἀνακρέοντα (σχεδὸν ὅλο τὸ ἔργο του), Θεόκριτο καὶ Κάτουλο.

Πρωτότυπο ἔργο ἔχει ὁ κ. Ἄγρας ἀρκετό. Ἐχτὸς τῶν παληῶν «Πλειάδων» του ἔχει ἀκόμα «Egloga», «Παραφωνίες», «Φθινοπωρινὸ Εἰδύλλιο», «Βουκολικά», «Σπουδὲς» καὶ ἄπειρα ἄλλα μικρότερα ποὺ θὰ μοῦ χρειαζότανε ἀρκετὸς χῶρος γιὰ νὰ τὰ ἀναφέρω.

Μὲ τὴ ξεχωριστὴ πρωτότυπη καὶ μὲ τὴν ἀριστοτεχνικὴ μεταφραστική του ἐργασία ὁ κ. Ἄγρας πῆρε μιὰ ἀπὸ τὶς καλλίτερες θέσεις μέσα στοὺς νέους μας λογοτέχνες.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΑΜΠΕΛΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Ὁ ποιητὴς κ. Γιοφύλλης ἔβγαλε ἕνα καινούργιο ἑβδομαδιαῖο περιοδικό, τὸν «Πολιτισμό». Τὸν συνιστοῦμε στοὺ ἀναγνῶστάς μας καὶ στὸν ἐκδότη του εὐχόμαστε καλὴ πρόοδο.

Ὁ συμπαθὴς γλωσσολόγος μας κ. Φιλήντας ἔβγαλε ἕνα τόμο ποιημάτων, τὶς «Ὀχτάδες». Στὸ ἄλλο φύλλο θὰ δημοσιεύσουμε μιὰ κριτική γιαυτές.

Σπειρόπης φιλολογικῶν περιοδικῶν. Ἡ φιλολογική μας κίνηση περιορίζεται στὸν «Νουμᾶ» καὶ στὴ «Μοῦσα».—Ἀπὸ δεκαπέντε τώρα μέρες ὁ φίλος ποιητὴς καὶ κριτικὸς κ. Παράσχος δημοσιεύει στὴν ἐφημερίδα «Πρωτεύουσα» ταχτικὰ κριτικὰ ἄρθρα. Στὰ δύο πρῶτα του ἐξήτασε γενικὰ τὴ νεοελληνικὴ ποίηση, στὰ τελευταῖα του δὲ ἔδωσε μερικὰ σημειώματα γιὰ τοὺς νέους ποιητὰς κυρίους Καρυωτάκην, Ἀθάνα καὶ Γιοφύλλη. Μαθαίνουμε μὲ εὐχαρίστηση ὅτι τὰ κριτικὰ αὐτὰ σημειώματα θὰ ἐξακολουθήσουν.

Τὴν ἔκδοσι αὐτοῦ τοῦ φύλλου τῆς «Ἐπιθεωρήσεως» ἐπιμελήθηκε ὁ κ. Γιάννης Καψαμπέλης.

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΓΑΛΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΠΟΙΗΣΗ.— «**Le Visage des Jours**» τοῦ **Antoine Giacometti.**—Ὁ Τζιακομέττι εἶναι ἕνας νέος, κι' ἕνας νέος ποὺ πολέμησε. Τὴν ὥρα ποὺ ἐχτελοῦσε τὸ σκληρὸ ἐπάγγελμα τοῦ στρατιώτη, ἔφκιαχνε συγχρόνως καὶ στίχους. Οἱ στίχοι του εἶναι κωνογικοί, ἠχητικοί, γεμᾶτοι, στίχοι ποὺ τοὺς λείπει μιὰ μεγάλη προσωπικότης, μιὰ ποὺ ἔχουν δύναμη, συγκίνηση καὶ ἁρμονία. Ὁ Τζιακομέττι μπαίνει μέσα στὰ μυστικὰ τῶν πραγμάτων, σκέπτεται κι' ἐξετάζει καὶ τὴ καρδιὰ καὶ τὴ ψυχή. Ὁ τόμος του δὲν εἶναι ὁλόκληρος ἐμπνευσμένος ἀπὸ τὸν πόλεμο· κ' ἴσως τὰ καλήτερα ποιήματά του εἶναι ἐκεῖνα, ὅπου ἔβαλε περισσότερο ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, ὅπου βρίσκεται μιὰ ἠχὼ τῆς φυσικῆς μελαγχολίας του κι' ἕνα ἀντιφέγγισμα τῶν ὀνείρων του.

ΡΟΜΑΝΤΖΑ.— *Τὸ «Μικρὸ εἴδωλο» τῆς* **Sarah Bernhardt.** Ἀπὸ πολὺ καιρὸ ἡ δραματικὴ ἠθοποιὸς Σάρα Μπερνὰρ ἀνακατεύεται ζωηρὰ μὲ τὴν ἱστορία. Εἶναι ἐπίσης καθὼς ξαίρουμε γλύπτης καὶ ζωγράφος. Τώρα αὐτὴ ἡ ἀκούραστη στρατοπόπος δοκιμάζει καὶ τὴν τέχνη τοῦ συγγραφέα. Ἡ μεγάλη ἠθοποιὸς μᾶς δίνει μιὰ αὐθεντικὴ καὶ συγκινητικὴ εἰκόνα τοῦ θεατρικοῦ κόσμου, ποὺ γνώρισε σχεδὸν ἀπὸ τότε ποὺ γεννήθηκε. Τὸ «μικρὸ εἴδωλο» μπορεῖ ν' ἀξίζῃ μονάχα γιὰ νὰ μᾶς ἱκανοποιήσῃ τὴν περιέργεια· δὲ πειράζει. Εἶναι ὅμως πάντα ἕνα ρομάντζο, καλὰ φκιαγμένο καὶ ποὺ θὰ κάνῃ τὶς νεαρὲς δεσποινίδες νὰ γύσουν θερμὰ δάκρυα.

«**Pierre et Luce**» τοῦ **Romain Rolland.**—Ἕνας πολὺ νέος καὶ μιὰ πολὺ νέα κόρη γνωρίζονται στὸ Παρίσι τὸν καιρὸ τοῦ πολέμου. Μὲ ὅλα τὰ ζέππελιν καὶ τὰ ἀβιατίκ, αὐτὰ τὰ παιδιὰ ἀγαπιοῦνται θερμά. Εἶναι ἡ προστασία τοῦ ἔρωτα

ἐνάντια στὸ θάνατο. Ἀλλὰ τὸν Μάρτη τοῦ 1918 μέσα στὴν ἐκκλησιὰ τοῦ Saint-Gervais σκοτώθηκαν μαζὺ μέσα στὴν καταστροφὴ ποὺ ἔγινε καθὼς ξέρουμε τότε. Αὐτὸ τὸ ρομάντζο εἶναι συγχρόνως κι' ἕνα συγκινητικὸ ποίημα, ὅπου πάλλεται θερμὰ ἡ μεγάλη καρδιὰ τοῦ συγγραφέως του.

ΘΕΑΤΡΟ.—«*Θέατρο*» *(τόμος δεύτερος) τοῦ* **Emile Fabre**. Ὁ Αἰμίλιος Fabre μαζεύει τὰ θεατρικά του ἔργα. Τελευταία παρουσιάστηκε ὁ πρῶτος του τόμος ποὺ ἀπαριτζόταν ἀπὸ τὸ Χρῆμα, τὰ Δῶρα τῶν Χριστουγέννων, τὴ Λαϊκὴ ζωή. Ὁ δεύτερος τόμος ἀποτελεῖται ἀπὸ τά: Les ventres dorès, Le bien d' autrui, La maison d' argile. Τὸ ἔργο τοῦ Αἰμίλιου Fabre εἶναι ἀρκετὰ γνωστό. Σημειώνουμε μονάχα ὅτι τὸ θέμα τῶν Ventres dorès ἔχει ξαναδουλευτεῖ ἀρκετὰ καὶ βρίσκεται διορθωμένο. Αὐτὸ τὸ ἔργο ποὺ εἶναι ἴσως τὸ πιὸ δυνατὸ τοῦ συγγραφέα, εἶναι συγχρόνως αὐτὸ ποὺ χαρακτηρίζει καλλίτερα καὶ τὴ τεχνοτροπία του.

ΓΙΑΝ. ΚΑΨ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Karagheuy ou UnTheâtre d' Ombres à Athènes, par Louis Roussel. Tome premier.

Ὁ γνωστὸς λόγιος κ. Ρουσέλ, ποὺ ἀπὸ καιρὸ ἀσχολεῖται μεθοδικὰ μὲ πολλὰ ζητήματα τοῦ τόπου, καθώς τὸ γλωσσικό, ἀφιερώνει 60 σελίδες ἐπὶ τοῦ παρόντος γιὰ τὴ μελέτη τοῦ Karagheuy (Καραγκιόζη) τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Καραγκιόζης, κληρονομία τοῦ τουρκικοῦ θεάτρου (ὁ Βελῆ Γκέκας, ὁ Σουλτάνος, ὁ Χατζιβάτης κ.λ.π. εἶναι οἱ πιστοποιήσεις τῆς καταγωγῆς του)· ἐγκλιματίσθηκε ὅμως τόσο θαυμάσια εἰς τὴν χώραν τῆς ἀρχαίας τραγῳδίας, ὥστε ὄχι μόνον ὁ Καραγκιόζης ἔγινεν ἰσοτελής, ἀλλὰ καὶ ὁ κ. Μόλλας ὁ διάδοχος τοῦ Εὐριπίδου. Ἰδοὺ μία ἄποψις πολὺ ἐνδιαφέρουσα, ἡ ὁποία, ἐν εἴδει φιλοσοφικῆς κριτικῆς, θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον ν' ἀπασχολήσῃ τὸν κ. Ρουσσὲλ. Ὁ Καραγκιόζης ἔγινε σήμερα εἰς τὸ θέατρο τῶν σκιῶν ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ ἄλλου θυμοσόφου ἥρωος τῆς λαϊκῆς παραδόσεως, τοῦ περιφήμου Μπερτόλδου, τοῦ ἐφευρετικοῦ, εὐφυεστάτου Μπερτόλδου, τοῦ ἐραστοῦ τῆς χονδροκομμένης réplique, ποὺ εἶναι τὸ ἐντρύφημα τοῦ λαοῦ· συγχρόνως ὅμως καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Μπερτόλδου, ἠλιθίου καὶ γελοίου τύπου, ποὺ προκαλεῖ τὰ γέλοια εἰς βάρος του καὶ ὄχι ἐξ αἰτίας τῆς εὐφυΐας του. Συγχώνευσις τῶν δύο αὐτῶν εἶναι ὁ σύγχρονος Καραγκιόζης. Ὁ κ. Ρουσσὲλ τὸν παραβάλλει μόνον μὲ τὸν Φασουλῆ· ἀλλ' ὁ φασουλῆς εἶναι μᾶλλον «ξενήλατος» καὶ γι' αὐτὸ σχεδὸν ἐξέλιπε.

Τὴν μελέτην ἀκολουθεῖ μία ἀπὸ τὶς ***ἐξυπνότερες*** παραστάσεις τοῦ Καραγκιόζη, ***γραμμένη*** ἀπὸ τὸν Μόλλαν.

«ΤΑ ΧΟΙΡΙΔΙΑ ΥΙΖΟΥΣΙ» ὑπὸ **Α**. Γαβριὴλ

«ΠΡΙΝ ΚΑΟΥΝ» ὑπὸ Μαν. Τριανταφυλλίδη.

Δύο ἐκδόσεις τοῦ ἀκαταπονήτου Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου, ἀναφερόμεναι εἰς τὰ διδακτικὰ βιβλία τῶν Δημοτικῶν Σχολείων. Ἡ πρώτη, γραμμένη σὲ ὡραῖο χιουμοριστικὸ ὕφος, εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου, ἀπὸ τὸ «βουα-βά» ἕως τὰ «ψηλὰ Βουνά» ὡς «τὸ ἀλφαβητάρι μὲ τὸν ἥλιο». Ὁ ἀναγνώστης εἶναι μόνος του σὲ θέση νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν τεραστία πρόοδο ποὺ ἔγινε στὰ βιβλία ἐκεῖνα, ποὺ ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ νέου Ὑπουργείου ἔρριψε στὴ φωτιά: τὸ μισὸ βιβλίο ἔχει ἀποσπάσματα ἀπ' ὅλα τ' ἀναγνωστικά· τὸ συμπέρασμα βγαίνει μόνο του.

Εἶδος συμπληρώματος, συστηματικοῦ, μεθοδικοῦ, ἐπιστημονικοῦ, τοῦ ἀνωτέρω βιβλίου, εἶναι τὸ «ΠΡΙΝ ΚΑΟΥΝ», γραμμένο ὡς ἀπάντησις εἰς τὴν περίφημη κριτικὴ τῆς «Ἐπιτροπείας». Ἄγνοια, διαστροφή, διαβολή, ἀδικία, ἀκρισία εἶναι ὅ,τι χαρακτηρίζει τὴν ἔκθεσι ἐκείνη· ἀποδεικνύονται, ἕνα - ἕνα σὲ τόμο ἑκατὸν πενῆντα σελίδων. Οὔτ' ἕνα σημεῖο δὲν μένει χωρὶς νὰ ἐξονυχισθῇ. Δοκουμέντα ἄφθονα καὶ ἡ ἀξία τόσης ἐκτιμήσεως καλῆ θέλησι τοῦ συγγραφέως νὰ φθάσῃ, μὲ τὴ βοήθεια ὅλων τῶν στοιχείων, σὲ κάτι τὸ θετικὸ καὶ ὁριστικό· σανίδες βιβλίο ἐγράφηκε μὲ τόση εἰλικρίνεια. Ὁ σοφὸς ἐπιστήμων κ. Τριανταφυλλίδης δὲν διστάζει νὰ ὁμολογήσῃ τὶς ἀδυναμίες τοῦ συστήματος· μήπως τὸ ἴδιο «Δελτίο» τοῦ Ὁμίλου δὲν κατεχώρισε ἄλλοτε κριτικὴ τῆς κ. Δέλτα δυσμενῆ γιὰ κάποιο ἀναγνωστικό; Τέτοια ἐλευθερία σκέψεως εἶναι βέβαια πρωτοφανὴς στὴν Ἑλλάδα. Ἐδῶ προτιμᾶται τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ὑποκρισία ἐκ μέρους κάθε κατηγορουμένου, καὶ ἡ «Ἐπιτροπὴ» παραμονεύει τὸ γλύστρημα κάθε προσπαθείας γιὰ νὰ τὴν εἰρωνευθῇ πρόστυχα, ἀντὶ νὰ τῆς δώσῃ τὸ χέρι καὶ τὴν ἐπιδοκιμασία της.

Τ. Α.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΚΑΙ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΘΕΑΤΡΟΝ ΔΙΟΝΥΣΙΑ. — «*Ἡ κόρη τοῦ Ἰεφθάε*» *τοῦ* **Felice Cavalotti**. «*Τὸ κοριτσάκι*» *τῶν* **Meilhae** *καὶ* **Halevy**. «*Τριαντάφυλλα ὅλο τὸ χρόνο*» *τοῦ* **Giulio Dadas**. Στὸ πρῶτο ἔργο στὸ ρόλο τῆς μικρῆς παντρεμμένης ἔπαιξε ὡς πρωταγωνίστρια ἡ Δνὶς Μυράτ· καὶ μ' ὅλο ποὺ τὸ ἔργο εἶχε στὸ ρόλο αὐτό, ἕναν ὑπερβολικὸ καὶ κουραστικὸ ρωμαντισμό, ποὺ ἐκούρασε καὶ τὴν καλλιτέχνιδα ἠθοποιὸ καὶ τὸν θεατή, ἡ Δνὶς Μυρὰτ ἔπαιξε πολὺ καλά, ὅσο ἦταν δυνατὸ καλὰ γιὰ ἕνα νέο κορίτσι στὸν δύσκολο αὐτὸ ρόλο. Θάχαμε ὅμως νὰ παρατηρήσουμε, ὅτι ὁ ρόλος αὐτὸς δεν πήγαινε στὴν Δδα Μυράτ, τῆς ὁποίας τὸ ἐξαιρετικὸ ταλέντο μᾶς ἔχει ἐνθουσιάσει ἀπὸ ἄλλα ἔργα. Στὶς «Δυὸ Ἐλεονῶρες» καὶ στὴν «Παλῃὰ Ἀϊδελμβέργη» μᾶς ἔδωσε ἕνα τέλειο παίξιμο. Θὰ ἤτανε δύσκολο νὰ βροῦνε ἕνα τρίτο τέτοιο ἔργο;

Τὸ «Κοριτσάκι» εἶναι μιὰ πολὺ χαριτωμένη κωμωδία. Στὸν ρόλο τῆς μικρᾶς Ἀδέλας ἡ Δνὶς Θεοδωρίδη ἔπαιξε τέλεια. Θάλεγε κανεὶς ὅτι ὁ ρόλος αὐτὸς εἶχε γραφεῖ ἐπίτηδες γιαυτήν. Ἡ μικρὴ Ἀλίκη εἶναι ἡ ἴδια ἡ μητέρα της. Τὰ ἴδια τὰ κουνήματα, ἡ αὐτὴ φωνή, τὸ ἴδιο παίξιμο, ὅλα: μιὰ ἀντιγραφὴ ἡ καλλίτερα, μιὰ δεύτερη ἔκδοση τῆς κ. Κιβέλης. Στὸν «Ἄτιμο» ποὺ εἶχε παίξει ἡ Δνὶς Θεοδωρίδη πρὸ τριῶν ἐτῶν μᾶς εἶχε δείξει τὸ πλούσιο καὶ ἐξαιρετικὸ ταλέντο της τὸ δραματικό. Τώρα μᾶς ἔδειξε ὅτι ἐξ ἴσου καλά, ἂν ὄχι ἀνώτερα, τὰ καταφέρνει στὴν κωμωδία. Ἡ κ. Κυβέλη μπορεῖ νὰ εἶναι ὑπερήφανη γιὰ τὴ κόρη της, οἱ δὲ ἐνδιαφερόμενοι γιὰ τὸ σοβαρό μας θέατρο μποροῦν νὰ εἶναι βέβαιοι ὅτι μιὰ δεύτερη Κυβέλη, ἐξ ἴσου δυνατὴ, εἶναι ἕτοιμη γιὰ νὰ ἀναπληρώσῃ μεθαύριο τὴ μητέρα της. Τὴ Δδα Κοτοπούλη ὅμως ποιὰ θὰ τὴν ἀναπληρώσῃ; Πρὸς τὸ παρὸν καμμιὰ ἀληθινὴ τραγῳδὸς δὲν φάνηκε στὸν καλλιτεχνικόν μας ὁρίζοντα.

Τὸ τρίτο μονόπραχτο, τὰ «Τριαντάφυλλα ὅλο τὸ χρόνο» εἶναι ἕνα μικρὸ καὶ συγκινητικὸ δραματάκι ποὺ παίζεται μονάχα ἀπὸ δυὸ πρόσωπα, δυὸ ἐξαδέλφες. Τὸ ἔργο ἔχει ἀρκετὰ δραματικὰ στοιχεῖα, πολὺ τεχνικὸ διάλογο καὶ εἶναι ἀληθινό. Αἱ Δδες Μυρὰτ καὶ Θεοδωρίδη συνεκίνησαν ὑποβλητικὰ μὲ τὸ ὡραῖο παίξιμό τους τοὺς θεατὲς καὶ ἀπέδωσαν πολὺ καλὰ τοὺς ρόλους τοῦ ἔργου. Τὸ τρίτο αὐτὸ ἔργο εἶναι, ἴσως, τὸ καλλίτερο ἀπὸ τὰ τρία. Ὅσον ἀφορᾶ γιὰ τὰ σκηνικά, ἡ ἐπίπλωση τῆς κάμαρας στὸ πρῶτο ἔργο ἤτανε καλή,

ἐχτὸς ἀπὸ ἕνα χώρισμα ἀπὸ ἄσπρες καὶ μαῦρες κάθετες γραμμές, σὰ στολὴ καταδίκου, ποὺ ἐξάλισε ὅλων τὰ μάτια ὑπερβολικὰ καὶ τοὺς ἔδωσε ἕνα δυνατὸ πονοκέφαλο. Μὰ δὲν ὑπάρχουν ἄλλα σκηνικά; Στὰ ἄλλα ἔργα τὰ σκηνικὰ μέτρια.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗΣ.—«*Ζήτω ἡ ζωὴ*» *τοῦ* **Σούντερμαν**. Ἡ ὑπόθεση τοῦ τελευταίου αὐτοῦ ἔργου τοῦ Σούντερμαν στρέφεται γύρω ἀπὸ τὴ ψυχολογία κυρίως καὶ τὴ δράση μιᾶς παντρεμμένης γυναίκας, μιᾶς ἀνώτερης γυναίκας ποὺ ἐθυσίασε ὅλα στὸν ἄντρα ποὺ ἀγάπησε, ἀκόμα καὶ τὴ ζωή της γιὰ νὰ σώσῃ τὴ δική του. Οἱ ἀκατάβλητες κοινωνικὲς συνθῆκες καὶ ὑποχρεώσεις, αὐτὰ τὰ δεσμὰ ποὺ προκαλοῦν τὴν ***ἀνάγκη***, εἶναι αὐτὰ ποὺ κάνουν νὰ σκοτωθῇ μιὰ τόσο εὐγενικὴ καρδιά. Τὸ ἔργο ἔχει ζωντανοὺς καὶ ἀληθινοὺς τύπους, διαπνέεται ἀπὸ μιὰ δυνατὴ δραματικὴ πνοή, εἶναι ψυχολογημένο, ἐνθουσιαστικό, ὡραῖο, καὶ δείχνει τὴν τέλεια ἐξελιγμένη σκηνικὴ τέχνη τοῦ συγγραφέα. Δίπλα στὴν «Τιμή», στὴν «Μάγδα», στὴν «Γυναίκα», στοὺς «Ράσσοφς», στὴν «Μια προσευχή», στὸ «Ἤτανε», προστίθεται τώρα καὶ τὸ σύγχρονο καὶ ποτισμένο μὲ τὶς σοσιαλιστικὲς καὶ ἀνθρωπιστικὲς ἰδέες τοῦ Σούντερμαν, τὸ «Ζήτω ἡ ζωή». Ἡ Δνὶς Κοτοπούλη, ὁ κ. Ροζὰν καὶ ὁ κ. Μυρὰτ ἔπαιξαν ἀριστουργηματικά. Ὁ κ. Ἀργυρόπουλος, ποὺ εἶναι καὶ ὁ μεταφραστής, μᾶς ἔδωσε ἕνα ὡραῖο τύπο τοῦ συγγραφέα. Τὰ σκηνικὰ τῆς τελευταίας πράξεως πολὺ καλλιτεχνικά.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗΣ.— «*Ἔντα Γκάμπλερ*» *Ἐρρίκου Ἴψεν*.

Συγκρίσεις καὶ ἀντιθέσεις χαρακτήρων, ἀντίθεσις τῆς Ἔντας πρὸς τὴν Τέαν, πρὸς τὸν Τέαμαν καὶ τὸν Λέβμπορκ, ἀντίθεσις πρὸς ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ ἔργου, γιὰ νὰ ζωγραφιστῇ μέσα σ' αὐτὸ τὸ φόντο τὸ ζωντανὸ πορτραῖτο τῆς Ἔντας. Μιὰ γυναῖκα ποὺ ἀπαγοητεύθηκε καὶ σὰν κορίτσι καὶ σὰ γυναῖκα. Πάντοτε μὲ ὄνειρα. Σὰν κορίτσι ἐλπίζει νὰ δῇ τὸν Λέβμπορκ «στεφανωμένο μὲ κλήματα». Σὰ γυναῖκα θέλει νὰ λάμψῃ μέσα στὸν πολιτιστὸ κόσμο. Μιὰ γυναῖκα ποὺ «πλήττει μέχρι θανάτου». Μιὰ γυναῖκα ποὺ τῆς ἀρέσει ὁ κίνδυνος καὶ ποὺ «γιὰ νὰ παίζῃ ἔχει μονάχα τὰ πιστόλια της». Ποὺ δὲν εἶχε «τὸ θάρρος νὰ ὑποφέρῃ, γιὰ νὰ ζοῦσε τὴ ζωή της». Κι' ὅταν ξαναβλέπει τὸν Λέβμπορκ θέλει νὰ κάνῃ κάτι περισσότερο ἀπὸ τὴν Τέα, νὰ τὸν βάλῃ ἀπέναντι στὸν πειρασμό, γιὰ νὰχῃ μετὰ «πεποίθηση στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του». Ὕστερα εἶναι ἡ μεγάλη ζήλεια της γιὰ τὴν Τέα, ποὺ ἀσυνείδητα εἶχε μιὰν ἐπίδραση ἀπάνω στὸν Λέβμπορκ. Καὶ μετὰ ἡ ἀποτυχία. Ὁ Λέβμπορκ ξαναγυλάει πιὸ βαθειά. Τότε τοῦ δίνει ἕνα πιστόλι. Τοὐλάχιστον «ὄμορφα Ἔυλερτ Λέβμπορκ». Ἀπὸ τὴ ζήλεια της καίει καὶ τὸ μεγάλο βιβλίο τοῦ Λέβμπορκ, «τὸ πνευματικό του παιδί» μὲ τὴν Τέα. Κ' ὕστερα, ἀποτυχία καὶ στὸ θάνατο τοῦ Λέβμπορκ: σκοτώνεται μὲ μιὰ σφαῖρα στὴν κοιλιὰ στὸ σπίτι μιανῆς σαντέζας. Καὶ μιὰ ἀπειλὴ ἐναντίο της: ὁ Μπράκ ποὺ ξέρει τὸ μυστικὸ καὶ θέλει νὰ τὴν κάνῃ ἐρωμένη του, τώρα ποὺ τὴν ἔχει στὰ χέρια του. Κι' ὁ ἄντρας της ποὺ συνεργάζεται μὲ τὴν Τέα γιὰ νὰ ξαναγράψουν τὸ χαμένο βιβλίο. Στὸ τέλος ὅλα στρέφονται ἐναντίο της, ἀλλ' αὐτὴ σαρκάζει. Παίζει πιάνο. Μετά, «τώρα θὰ κάτσω φρόνιμα». Καὶ πεθαίνει μὲ μιὰ σφαῖρα στὸν κρόταφο.

Τὸ ἔργο εἶναι ἀπόλυτα ἐσωτερικό, ψυχολογικό. Μιὰ φορὰ μονάχα ξεσπάει ἡ Ἔντα μέσ' στὴ πλήξη της καὶ σηκώνει τὶς γροθιές της· ἀλλὰ κανένας λόγος, καὶ ἀμέσως συνέρχεται, ξαναμαζεύεται, κρύβεται. Ἡ Ἔντα εἶναι ἀπὸ τοὺς ἄρρωστους ἀνθρώπους τοῦ αἰῶνα μας. Ἀπὸ μᾶς, ποὺ νομίζουμε ὅτι ἡ αὐτοκτονία μπρὸς στὰ ἐμπόδια ἡ στὴ χυδαιότητα τῆς ζωῆς εἶναι μιὰ ὄμορφη πράξη. Αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο τὸν θεωροῦμε δυνατό. Ὁ Ἴψεν ζωγράφισε στὴν Ἔντα Γκάμπλερ αὐτὴ τὴν ἀρρώστεια.

Ἡ Δνὶς Κοτοπούλη ἔδωσε μελετημένα καὶ ψυχολογημένα τὴν Ἔντα Γκάμπλερ, ὅπως τὴ φανταστήκανε ὅλοι ὅσοι διάβασαν τὸ ἔργο. Ὅμοια καὶ ὁ κ. Μυράτ. Οἱ ἄλλοι ἠθοποιοὶ ἀρκετὰ καλοί.

ΓΙΑΝ. ΚΑΨ.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΔΙΟΝΥΣΙΑ.—**Jean de la Bréte**: «**Mon Oncle et mon Curé**».—*Διασκευὴ γιὰ τὴ σκηνὴ ὑπὸ Γρηγ. Ξενοπούλου. Πράξεις 3.*

Πολὺ λίγες φορὲς πρωταγωνίστρια προσαρμόσθηκε τόσο καλὰ σὲ ὑποθετικὸ ρόλο θεατρικοῦ συγγραφέως· ὁ κ. Ξενόπουλος δὲν μποροῦσε νὰ κάμῃ ἐπιτυχέστερη ἐκλογὴ καὶ ἡ Δνὶς Ἀλίκη Θεοδωρίδου θριαμβευτικότερο debut. Ἡ νεαρὴ πρωταγωνίστρια ἦταν τόσο κατάλληλη νὰ διερμηνεύσῃ τὴν μικροῦλα ἠρωίδα, την ingenue, ποὺ εἶναι ὅμως ἕνα «τρομερὸ παιδί». Ὁ κ. Ξενόπουλος, ἀπαντῶντας σὲ μιὰν ἀδικη ἐπίκρισι τῆς ἐπιτυχεστάτης διασκευῆς του, ἀναλύει ὁ ἴδιος τὸν inapprivoisè χαρακτῆρα τῆς Ρένατ μὲ ψυχολογικὴ λεπτολογία: «Ἀγαπᾷ ἡ μισεῖ· μέσος ὅρος δεν ὑπάρχει· καί, ὅταν μισεῖ, γίνεται ἀμείλικτη, ἀλλὰ ὄχι καὶ ἀντιπαθητικὴ διὰ τοῦτο· καὶ ἡ σκληρότης της εἶναι τόσο τρυφερή, ὅσο καὶ ἡ τρυφερότης της».

Μ' ὅλη τὴν προδήλωσί του στὸ ἀρχικὸ κείμενο, ὁ κ. Ξενόπουλος, savant καθ' ὅλη τὴ σημασία τῆς λέξεως, ὅσον ἀφορᾷ τὴ σκηνή, ἔβαλε ἀρκετὴ πνοὴ δημιουργικῆς πρωτοβουλίας: χτυπητὰ ἐπεισόδια, λόγια, συνομιλίες, πετυχαίνουν νὰ ζωγραφίσουν σὲ τρεῖς πράξεις ἕναν χαρακτῆρα τέτοιον, πολυσύνθετον, ἠφαιστειώδη· ὁ κ. Ξενόπουλος ξέρῃ στὴν ἐντέλεια τὴν τέχνη τῆς διασκευῆς («Ἔρως ἐσταυρωμένος» «Στέλλα Βιολάντη». «Κύκνος βράχος» «Φωτεινὴ Σάντρη». «Τὸ Μυστικὸ τῆς Κοντέσσας»). Εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ἀποκλειστικές του ἐδικότητες, δοκιμασμένη ἀπὸ καιρό.

Τ. ΑΓ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Παρακαλοῦμε ὅσους μᾶς στέλνουνε τίποτα γιὰ δημοσίευση, νὰ μᾶς τὸ στέλνουνε σὲ χωριστὸ χαρτί, ποὺ νὰ μὴν παρέχῃ τίποτα ἄλλο, καὶ νάναι τὸ χαρτὶ γραμμένο μονάχα ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά. Ἀλλοιῶς θὰ τὰ σκίζουμε χωρὶς νὰ τὰ διαβάζουμε.—

Δ δα Ἔλ. Α. (Ἀθῆναι). Στὰ πεζὰ δὲν τὰ καταφέρνετε ὅσο στὸ τραγοῦδι ποὺ μᾶς ὑπόσχεται κάτι τί. Στείλτε μας καὶ τίποτα ἄλλο. — *Γι. Κα.* Τὰ «μαλλιὰ ποὺ φαντάζουν σὰν ἄστρα» δὲ μᾶς ἄρεσαν. Ἄλλοτε παρακαλοῦμε νὰ ὑπογράφετε μ' ὁλόκληρο τ' ὄνομά σας.—*Γέρ. Κάσ.* Ἐλπίζουμε ἕνα ἀπὸ τὰ τραγοῦδια ποὺ μᾶς στείλατε νὰ μπεῖ στὸ ἄλλο φύλλο.—*Ἀπ. Μαγ.* Καὶ σεῖς στὸ ἄλλο φύλλο. —*Ρῶμ. Πηλ.* Οἱ «εἰκόνες» δὲ μᾶς ἄρεσαν. Πεζὰ τέτοιου εἴδους δὲ δημοσιεύουμε.—*Νῖκ. Καρ.* Τὰ «μάτια σας πόνων τῶν ματιῶν της ψυχογιοί».—*Δδα Ἀλ Χ.* τὸ «κωμικοτραγικὸ ἐπεισόδιο» δὲ μᾶς ἄρεσε. Εἴπαμε καὶ παραπάνω, ἐντυπώσεις δὲ δημοσιεύουμε. Στεῖλτε μας τίποτα ἄλλο ποὺ νὰ ἔχῃ τὴ μορφὴ διηγήματος.—*Γεώργ. Βαρ.* Μ' ὅλη τὴ καλὴ θέλησι ποὺ εἴχαμε, τὰ τραγοῦδια σας δὲ μᾶς ἄρεσαν. Νὰ διαβάζετε. νὰ διαβάζετε πολύ. Σᾶς συνιστοῦμε τὸν Πορφύρα. Ἂν ἔχετε κανένα πιὸ καλὸ καὶ πιὸ πρωτότυπο (ὄχι! χιλιοειπωμένα πράμματα) στεῖλτεστο—*Παῦλ. Φλ.* Τὸ «κοιμήσου» θὰ δημοσιευτεῖ.— *Σπ. Ἀν.* Τὸ Gioventu Sepolta στὸ ἄλλο φύλλο. —*Βελ. φρερ.* Τὸ διήγημά σας θὰ δημοσιευόταν ἂν εἶχε ἄλλου εἴδους θέμα. Περιμένουμε τίποτα ἄλλο.

ΣΥΡΙΑΝΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΧΡΟΝΟΣ ΠΡΩΤΟΣ 1922

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ: ΒΕΛ. ΦΡΕΡΗΣ

Ἡ ἔκδοσις τοῦ ***Συριανοῦ Ἡμερολογίου*** δὲν ἀποφασίσθη παρὰ ἀφοῦ προηγουμένως ἐξησφαλίσθη ἡ συνεργασία κορυφαίων λογογράφων.

Ἡ φιλολογικὴ περίοδος τοῦ 1922 θ' ἀνοιχθῇ μὲ τὸ ***Συριανὸν Ἡμερολόγιον.***

Τὸ ***Συριανὸν Ἡμερολόγιον*** θὰ εἶνε σωστὴ πρωτευουσιάνικη ἔκδοσις. Στόλισμα κάθε βιβλιοθήκης, ἀπαραίτητον γιὰ κάθε ἄνθρωπον τῶν Γραμμάτων καὶ Τέχνης, ἀναπόσπαστον κάθε φιλαναγνώστου. Θὰ κυκλοφορήσῃ ἀρχὰς Δεκεμβρίου ἐ.ἔ. καὶ θὰ πωλεῖται εἰς τὰ μεγαλήτερα βιβλιοπωλεῖα τῶν Ἀθηνῶν.

Τιμὴ ἑκάστου τόμου δρ. 5.

Πληροφορίαι εἰς τὸ πρακτορεῖον τῶν ἐφημερίδων ***Γεωρ. Σταθοπούλου.***

Σύρος

Ἐμπορικὸν κατάστημα **Ἀδελφῶν Τσαντέλη.** Ἐγχώρια καὶ ξένα ὑφάσματα. Φανέλες, χασέδες, κουβέρτες, τάπητες, νήματα κ.τ.λ. Ὁδὸς Αἰόλου 15 καὶ Πανδρόσου, Ἀθῆναι.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ

Ἐπιμελητεία Στρατοῦ Γραφεῖον ΙΓ'.

Προκηρύσσει

Δημόσιον μειοδοτικὸν διαγωνισμὸν ἐνεργηθησόμενον ἐν τῷ ὡς ἄνω Γραφείῳ Ἐπιμελη εἰας διὰ τὴν προμήθειαν τῶν κάτωθι ὡς ἑξῆς:

1) Διὰ τὴν προμήθειαν 70.000 χλαινῶν πεζῶν ἐξ ἐρέας ἤ 175.000 μέτρων ἐρέας χλαινῶν ἐνεργηθησόμενον τῇ 20ῇ Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 10-11 π. μ. καὶ 120.000 χιτωνίων ἐρέας χακὶ ἤ 500,000 μέτρ. ἐρέας χακὶ ἐνεργηθησόμενον τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ 11-12 π. μ.

2) Διὰ τὴν προμήθειαν 270.000 περισκελίδων ἐφίππων ἐρέας χακὶ καὶ 110.000 ζευγῶν περικνημίδων ἐρέας χακὶ ἐνεργηθησόμενον τῇ 20ῇ Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 6 μ. μ.

3) Διὰ τὴν προμήθειαν 2.390.000 μέτρων ὀθόνης ἤ 540.000 ἑτοίμων σκελεῶν καὶ 220.000 ἑτοίμων ὑποδυτῶν ὁπλιτῶν ἐνεργηθησόμενον τῇ 25ῇ Σεπτεμβρίου ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 10-12 π. μ.

4) Διὰ τὴν προμήθειαν 460.000 ζευγῶν ἀρβυλῶν πορείας ἐνεργηθησόμενον τῇ 25ῇ Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Σάββατον καὶ ὥραν 10-12 π. μ.

5) Διὰ τὴν προμήθειαν 295.000 κολοβίων μαλλίνων ἐνεργηθησόμενον τῇ 27ῇ Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 10-12 π. μ.

6) Διὰ τὴν προμήθειαν 60.000 ἀτομικῶν ἀντισκήνων πλήρων, ἐνεργηθησόμενον τῇ 27 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Δευτέ αν καὶ 6 μ. μ.

7) Διὰ τὴν προμήθειαν 860.000 ζευγῶν ποδείων μαλλίνων ἐνεργσθηόόμενον τῇ 28ῇ Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Τρίτην καὶ ὥραν 10-12 π. μ.

8) Διὰ τὴν προμήθειαν 150.000 κλινοσκεπασμάτων ἐνεργηθησόμενον τῇ 28 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Τρίτην καὶ ὥραν 6 μ.μ.

9) Διὰ τὴν προμήθειαν 50,000 πηλικίων ἑλληνικοῦ τύπου χαὶ ἐνεργηθησόμενον τῇ 30ῇ Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 10-12 π. μ.

Διὰ τὴν προμήθειαν 100.000 χειροκτίων μαλλίνων ἐνεργηθησόμενον τῇ 30ῇ Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 10-12 π. μ.

10) Διὰ τὴν προμήθειαν 190.000 ζωνῶν κοιλίας ἐκ φανέλλας, ἐνεργηθησόμενον τῇ 2 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Σάββατον καὶ ὥραν 10-12 π. μ.

11) Διὰ τὴν προμήθειαν 60.000 ὑφάσματος μέτρων κυανοῦ μαγειροχιτόνων ἐνεργηθησόμενον τῇ 2 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Σάββατον καὶ ὥραν 10-12 π. μ.

12) Διὰ τὴν προμήθειαν 50.000 ἀορτήρων ὅπλου μακροκάννου, 20.000 ζωστήρων πεζικοῦ καὶ 15,000 κρεμαστρῶν ξίφους ἐνεργηθησόμενον τῇ 4 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 10-12 π. μ.

13) Διὰ τὴν προμήθειαν 80.000 γνλιῶν πεζικοῦ πλήρων ἐνεργηθησόμενον τῇ 6 Ὀκτωβρίου ἡμέραν Τετάρτην καὶ 10-12 π. μ.

14) Διὰ τὴν προμήθειαν 1000 φανῶν θαλάμων, 500 φανῶν σταύλων καὶ 100 κιβωτίων Τατείου ἀρχείου ἐνεργηθησόμενον τῇ 5ῃ Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Παρασκευὴν καὶ ὥραν 10-12 π. μ.

Ἅπαντες οἱ σχετικοὶ ὅροι συμφωνιῶν εἰσὶν κατατεθειμένοι παρὰ τῷ ΙΥ. Γραφείῳ Ἐπιμελητείας ἔνθα οἱ βουλόμενοι δύνανται νὰ λαμβάνωσι γνῶσιν καθ' ἑκάστην 11 1)2 - 12 1)2 π. μ.

Ὁ Ὑπουργὸς

Ν. Θεοτόκης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ

Ἐπιμελητεία Στρατοῦ - Γραφεῖον ΙΙ

Διακηρύττει ὅτι:

Μὴ συμπληρωθέντος τοῦ ἀναγκαιοῦντος τῇ Στρατ. Ὑπηρεσίᾳ ποσοῦ πακέττων κατὰ τὸν διενεργηθέντα μειοδοτικὸν διαγωνισμὸν τῆς 10ης Αὐγούστου ἐ. ἔ. θέλει ἐπαναληφθῇ οὗτος τὴν 16ην Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Πέμπτην καὶ 11 1)2 - 12 1)2 διὰ τὸ ὑπόλοιπον ποσὸν 4.300.000 πακέττων σιγαρέττων.

Ἅπαντες οἱ σχετικοὶ ὅροι συμφωνιῶν εἰσὶ κατατεθειμένοι παρὰ τῷ ΙΙ Γραφείῳ Ἐπιμεληνείας ὅπου οἱ ἐνδιαφερόμενοι δύνανται νὰ λαμβάνωσι γνῶσιν καθ' ἑκάστην 11 1)2 - 12 1)2 π. μ.

Ὁ Ὑπουργὸς

Ν. Γ. Θεοτόκης

Τύποις Ράδου Ἀλεξίου. — Μενάνδρου 18